

ALLMÄNNA AVTALSVILLKOR FÖR ANSLUTNING AV ELEKTRISKA ANLÄGGNINGAR TILL ELNÄT OCH ÖVERFÖRING AV EL TILL SÅDANA ANLÄGGNINGAR (KONSUMENT)

ALLMÄNNA AVTALSVILLKOR utarbetade av Energiföretagen Sverige efter överenskommelse med Konsumentverket.

1. Inledande bestämmelser

1.1 Dessa allmänna avtalsvillkor avser anslutning av elektriska anläggningar och överföring av el till sådana anläggningar där anläggningsinnehavaren är en konsument. För anslutning och överföring av el till den som bedriver näringsverksamhet eller annan likartad verksamhet tillämpas andra villkor.

Avsikten med allmänna avtalsvillkor är att de ska tillämpas i sin helhet. Det är dock tillåtet att göra förändringar eller tillägg. Man måste då vara uppmärksam på att följdändringar kan krävas. En viss försiktighet måste iaktas eftersom ändringar kan medföra att balansen i avtalet mellan parterna kan rubbas på ett sätt som gör att hela avtalet eller delar av det kan betraktas som oskäligt. Det ska särskilt noteras att alla eventuella avvikelser bör avtalas skriftligen. Notera dock ellagens bestämmelser om att alla kunder i samma kundkategori ska behandlas lika. Ändringar i villkorens ansvarsregler bör inte göras utan starka skäl. De ekonomiska konsekvenserna av sådana förändringar måste också noggrant övervägas.

Dessa villkor gäller enbart i konsumentförhållanden. I 11 kap. 1 § ellagen anges att med konsument avses fysisk person till vilken el överförs huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet. Denna definition har tagits in i 1.3. Om kunden är en juridisk person ska således dessa villkor inte tillämpas. Ett dödsbo är en juridisk person. För ett dödsbo bör befintliga avtal gälla tills dödsboet gjort en anmälan om att det eller någon annan ska vara avtalspart. Om dödsboet inte gör någon anmälan måste elnätsföretaget kontakta dödsboet. Detta kan ske genom att ett brev sänds till dödsboet där det efterfrågas vem som ska överta ansvaret för elanläggningen och därmed bli avtalspart. Elnätsföretaget får därefter sända ut N-avtal om det är dödsboet som ska ta över ansvaret och K-avtal om det är den efterlevande eller annan konsument som ska överta ansvaret för elanläggningen. Om något svar inte erhålls får elnätsföretaget sända ut N-avtalet till dödsboet. I det fall där dödsboet avträtts till särskild förvaltning ska dödsboet vara avtalspart.

Om kunden är en fysisk person måste man bedöma vad elen huvudsakligen ska användas för. Exempelvis kan nämnas en lantbrukare som använder elen såväl i lantbruksverksamheten som i sin bostad. I normalfallet torde denne på grund av lantbruksverksamheten vara att betrakta som näringsidkare.

Enligt 4 kap. 1a § ellagen får elnätsföretag inte ingå avtal om tillträde till en ledning eller ett ledningsnät förrän de metoder som har använts för att utforma avtalsvillkoren har prövats av Energimarknadsinspektionen. Detta innebär att om elnätsföretaget tillämpar egna villkor så måste även elnätsföretagets metod för att utforma dessa villkor prövas av Energimarknadsinspektionen.

1.2 Dessa allmänna avtalsvillkor gäller tills vidare.

Den som har utarbetat dessa allmänna avtalsvillkor får efter överläggning med Konsumentverket ändra villkoren. Elnätsföretaget har rätt att införa sådana ändringar. När elnätsföretaget inför sådana ändringar får de nya villkoren inte börja

tillämpas förrän tidigast två månader efter att ett särskilt meddelande om ändringarna har skickats till konsumenten.

Enligt bestämmelsen får den som har utarbetat dessa allmänna avtalsvillkor, dvs. Energiföretagen Sverige, ändra villkoren. Överläggningar ska då ske med Konsumentverket. Eftersom dessa villkor gäller tillsvidare och då även avtalsrelationen kan vara långvarig har elnätsföretaget, om inte annat avtalats, rätt att införa ändringarna. Denna rätt får anses vara skälig eftersom ändringarna ska förhandlas med Konsumentverket och villkoren är avsedda att utgöra en allmänt tillämpad branschstandard.

Med särskilt meddelande avses att meddelandet sänds eller överlämnas till den enskilde konsumenten. Bestämmelsen är teknikneutral och kan uppfyllas exempelvis genom en postförsändelse, e-post eller genom medskick med fakturan. Kravet innebär att konsumenten ska underrättas om samtliga ändringar. Däremot uppfyller inte enbart annonsering om ändringarna kravet på särskilt meddelande. Det är möjligt att antingen skicka villkoren i sin helhet eller en beskrivning av samtliga ändringar och ändringarnas innehåll.

1.3 I dessa allmänna avtalsvillkor avses med

- **anvisat elhandelsföretag:** det elhandelsföretag som säljer el till den konsument som inte själv väljer elhandelsföretag. Det anvisade elhandelsföretaget utses av elnätsföretaget.
- **balansansvarig:** den som i avtal med den systemansvariga myndigheten åtagit sig det ekonomiska ansvaret för att elsystemet tillförs lika mycket el som tas ut i konsumentens uttagpunkt.
- **elhandelsföretag** (elleverantör enligt ellagen (1997:857)): det företag som en konsument köper sin el av.
- **elnätsföretag** (nätkoncessionshavare enligt ellagen): det företag som med stöd av nätkoncession ansluter och överför el åt konsumenten.
- **konsument:** en fysisk person till vilken el överförs huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet.
- **konsumentens anläggning:** anläggning för användning av el inom fastigheten/bostaden efter anslutningspunkten.
- **nätkoncession:** tillstånd att dra fram, använda och underhålla elledningar i det område där konsumentens anläggning finns.
- **passdel:** avser den del av säkringsutrustningen som begränsar storleken på den smältpatron (propp) som kan användas.
- **schablonberäkning:** den beräkning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden som ett elnätsföretag inom ett av myndighet fastställt geografiskt område utför avseende kunder som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampère och som inte efter särskild överenskommelse timavräknas.
- **systemansvarig myndighet:** den myndighet, Affärsverket svenska kraftnät, i fortsättningen Svenska kraftnät, som har det övergripande ansvaret för att landets produktion och förbrukning av el är i balans.
- **uttagpunkt:** enligt ellagen den punkt där en konsument, som har ett avtal med ett elnätsföretag, tar ut el för förbrukning.

1.4 Upphävd genom beslut 2018-10-10.

1.5 Den part som har en fordran mot den andra parten har rätt till ränta enligt räntelagen (1975:635).

Bestämmelsen har tagits in i avtalsvillkoren för att upplysa konsumenterna om gällande rätt.

En situation då bestämmelsen kan bli tillämplig är om elnätsföretaget exempelvis p.g.a. fel i insamlingen av mätvärden, konstantfel etc. slutligt fakturerat en konsument för mycket och konsumenten har erlagt betalning. När det felaktigt fakturerade beloppet ska återbetalas har konsumenten rätt till avkastningsränta, dvs. referensräntan plus två procentenheter. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår. Ränta utgår från den dag konsumenten betalade till den dag återbetalning sker från elnätsföretaget.

Ett annat exempel när part har rätt till ränta är då betalning eller återbetalning inte sker i rätt tid. I dessa fall ska istället dröjsmålsränta utgå, dvs. referensräntan plus åtta procentenheter.

Bestämmelsen är ömsesidig, vilket innebär att även elnätsföretaget i motsvarande situationer kan begära ränta av konsumenten.

Beträffande ränta på sådan säkerhet som konsumenten ställt enligt punkt 5.6 nedan hänvisas till kommentaren till nämnda punkt.

2. Anslutning av elanläggning

Anslutning och överföring

2.1 För anslutning till elnätet samt överföring av el till konsumentens uttagspunkt gäller dessa villkor. Elnätsföretaget tillämpar vid varje tidpunkt gällande prisbestämmelser.

Dessa avtalsvillkor är som framgår av rubriken allmänna och de avses få giltighet i hela landet. Villkoren utgör en väl etablerad branschpraxis och kan få rättsverkan även om konsumenten inte fått villkoren.

2.2 Om elnätsföretaget eller konsumenten så önskar ska skriftlig anmälan göras eller avtal träffas.

Ett avtal mellan en konsument och ett elnätsföretag ska innehålla uppgifter om

- 1. elnätsföretagets namn, adress, telefonnummer och webbplats,**
- 2. elnätsföretagets åtagande gentemot konsumenten,**
- 3. när avtalet träffas,**
- 4. var konsumenten kan finna information om elnätsföretagets priser och övriga villkor,**
- 5. villkoren för fakturering och betalning,**
- 6. villkoren för uppsägning av avtalet,**
- 7. villkoren för ersättning om elnätsföretaget inte uppfyller sitt åtagande enligt avtalet, och**
- 8. hur elnätsföretaget på sin webbplats samt på begäran på annat sätt tillhandahåller den ytterligare konsumentrelaterade information som anges i 11 kap. 18 § i ellagen.**

Skriftlig anmälan eller skriftligt avtal är att föredra då detta underlättar bl.a. kravverksamheten.

Om en konsument anmäler att denne kommer att flytta inom nätområdet bör elnätsföretaget bekräfta detta och upplysa konsumenten om att nytt avtal om överföring behövs samt översända villkoren. Vidare måste elnätsföretaget, om konsumenten anmäler någon ny kund på den befintliga adressen, bekräfta detta till den nya kunden.

Andra stycket har tillkommit mot bakgrund av de krav som ställs i 11 kap. 14 § ellagen avseende vad avtal mellan konsument och elnätsföretag ska innehålla. Ett avtal är det som är överenskommet mellan parterna och kan vara skriftligt eller muntligt. Notera att

avtalsinnehållet, utöver allmänna och särskilda villkor, även framgår av andra handlingar, exempelvis avtalsbekräftelse och offentliggjorda tariffer.

Några av punkterna enligt ellagen kommenteras särskilt nedan.

Punkten två innebär att samliga åtaganden ska tydliggöras i avtalet. Utöver generella skyldigheter som elöverföringen och åtaganden enligt dessa allmänna avtalsvillkor, ska även specifika åtaganden anges. Exempel kan vara bevakningstjänster, rensning och röjning av ledningsgata eller anslutning av konsumentens egen mikroproduktion.

Utöver ellagens krav på avtalsinnehåll är det angeläget att elnätsföretaget kan visa att det finns ett avtalsförhållande mellan konsumenten och elnätsföretaget. Därför bör ett skriftligt avtal upprättas mellan parterna. Om elnätsföretaget inte kan påvisa ett avtalsförhållande mellan parterna, riskerar elnätsföretaget att i efterhand inte kunna kräva att konsumenten uppfyller sina skyldigheter (t.ex. betala för elöverföringen).

2.3 Elnätsföretaget bestämmer spänning och strömart. Om ändringar av dessa medför kostnader för konsumenten vid utbyte av apparater m.m. ska kostnaderna ersättas av elnätsföretaget. Hänsyn ska därvid tagas till uppkommen värdeförändring.

Om det, efter att anslutning gjorts och överföring av el påbörjats, blir aktuellt med ändring av spänning och strömart så får konsumenten ett skydd genom att dennes eventuella kostnader för byte av eller ändring av elapparater betalas av elnätsföretaget. Värdering av apparater görs med hänsyn till avdrag för ålder och bruk.

Hinder mot avtalets fullgörande

2.4 Part är inte skyldig att fullgöra avtalet om fullgörandet väsentligt försvåras till följd av hinder som denne inte råder över. Som hinder räknas krig, myndighetsbeslut, störningar i allmänna transportväsendet, extrema väderleksförhållanden eller annan händelse av exceptionell karaktär som väsentligt inverkar på avtalets fullgörande och som part inte kunnat förutse och vars menliga inverkan part inte rimligen kunnat undanröja.

Även om elnätsföretaget inte är skyldigt att fullgöra avtalet enligt första stycket föreligger rätt till skadestånd för konsumenten vid avbrott i överföringen enligt bestämmelser i ellagen som återges i punkterna 2.9 - 2.11 nedan.

Bestämmelsen innehåller en ömsesidig friskrivning från åtaganden enligt avtalet vid s.k. force majeure. Gemensamt för tillämpliga hinder är att de ska ha inverkat väsentligt på avtalet, att hindret inte kunnat förutses och att det inte rimligen kunnat undanröjas.

Denna bestämmelse kan bli tillämplig vid avbrott i elöverföringen t.ex. på grund av särskilt kraftiga oväder.

Friskrivningen gäller endast så länge som hindret varar. Information vid force majeure bör omgående lämnas till motparten.

På grund av att tvingande lagstiftning om kontrollansvar för elnätsföretaget införts i 11 kap. 10 § ellagen vid avbrott så kan det inte uteslutas att en situation som anges i sista stycket ändå kan innebära att elnätsföretaget blir skadeståndsskyldigt gentemot konsumenten. Därför har hänvisning till 2.9-2.11 tagits med här.

2.5 Om den systemansvariga myndigheten begär att uttaget av el i området ska begränsas eller avbrytas kan elnätsföretaget enligt ellagen bli skyldigt att avbryta eller begränsa överföringen av el till konsumentens uttagpunkt.

Svenska kraftnät har det övergripande ansvaret för den svenska elbalansen. Svenska kraftnäts rätt att begära att uttagen begränsas är reglerad i 8 kap. 2 § ellagen. Denna bestämmelse utgör därför endast en upplysning till konsumenten.

- 2.6 Elnätsföretaget har rätt att avbryta överföringen av el för att vidta åtgärder som är motiverade av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet. Avbrottet får inte i något fall pågå längre än åtgärden kräver.**

Motsvarar lydelsen i 11 kap. 7 § första stycket ellagen. Jämför också punkt 2.11.

- 2.7 Kan elnätsföretaget förutse annat än kortvariga avbrott i överföringen ska konsumenten i god tid underrättas om detta genom personligt meddelande eller där så är lämpligt genom anslag.**

Motsvarar lydelsen i 11 kap. 7 § andra stycket ellagen.

I förarbetena (prop. 1996/97:136) har anförts att avbrott som är längre än två timmar aldrig kan bedömas som kortvariga. I intervallet 0-2 timmar eller då det är fråga om flera på varandra följande avbrott, måste elnätsföretaget göra en egen bedömning utifrån förutsättningarna i det enskilda fallet om meddelande till konsumenten ska ske.

Underrättelsen ska ske genom ett skriftligt eller muntligt meddelande direkt till konsumenten. Om det är lämpligt (t.ex. i ett flerfamiljshus) kan underrättelse ske genom anslag i trapphus, på dörrar eller liknande. Det är inte tillräckligt att elnätsföretaget enbart sätter upp anslag på allmän plats eller annonserar om avbrottet i media. Cirka fyra till sju dagar i förväg kan utgöra riktpunkt för när ett meddelande bör lämnas.

- 2.8 När det är nödvändigt att avbryta eller begränsa uttaget av el enligt punkterna 2.4 eller 2.6 ska elnätsföretaget fördela tillgänglig överföringskapacitet så rättvist som möjligt.**

När det är nödvändigt att avbryta eller begränsa uttaget av el enligt punkten 2.5 ska det genomföras så att samhällsviktiga elanvändare prioriteras.

I de fall elnätsföretaget avbryter eller begränsar överföringen av el i enlighet med 2.4 och 2.6, måste fördelningen av tillgänglig kapacitet kunna motiveras varvid i uttrycket "så rättvist som möjligt" inbegrips att fördelningen inte får göras efter elnätsföretagets eget gottfinnande.

Andra stycket avser de tillfällen, enligt 2.5, då Svenska kraftnät inom ramen för systemansvaret, som följer av 8 kap. 2 § ellagen, beordrar begränsning i eller avbrytande av elöverföringen. Vid dessa tillfällen ska samhällsviktiga elanvändare prioriteras, i enlighet med Styrelseplaneringen.

Ersättning för skada m.m.

- 2.9 Om överföringen avbrutits på grund av konsumentens försummelse men elnätsföretaget inte haft rättslig grund att avbryta överföringen har konsumenten rätt till ersättning för skada av elnätsföretaget.**

Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 8 § första stycket ellagen.

Som exempel kan anges att avtalsbrottet inte varit väsentligt, att elnätsföretaget underlåter att delge konsumenten en underrättelse i enlighet med vad som anges i 6.3 eller att elnätsföretaget avbryter elöverföringen trots att fara för icke obetydlig personskada eller omfattande sakskada föreligger.

- 2.10 Om elnätsföretaget inte har underrättat konsumenten enligt punkten 2.7 har denne rätt till ersättning för skada av elnätsföretaget.**

Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 9 § ellagen.

Skadeståndsskyldigheten inträder om elnätsföretaget inte iakttagit vad som angivits i 2.7 och konsumenten kan visa att den lidit skada på grund av detta.

- 2.11 Om överföringen avbrutits utan att det berott på konsumentens försummelse och utan att rätt därtill finns enligt punkten 2.6 har konsumenten rätt till ersättning för**

skada av elnätsföretaget om inte elnätsföretaget visar att avbrottet berott på ett hinder utanför elnätsföretagets kontroll som elnätsföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följder elnätsföretaget inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 10 § första stycket ellagen.

I detta stycke regleras elnätsföretagets skadeståndsansvar på grund av elavbrott och då elnätsföretaget inte haft rätt att avbryta elöverföringen enligt 2.6.

Huvudregeln är att konsumenten har rätt till ersättning för den skada konsumenten lider genom ett elavbrott. För att elnätsföretaget ska undgå skadeståndsskyldighet krävs att fyra förutsättningar är uppfyllda. För det första ska det föreligga ett hinder mot överföring av el. För det andra ska hindret ligga utanför elnätsföretagets kontroll. För det tredje ska hindret vara sådant att elnätsföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med det. För det fjärde ska elnätsföretaget inte skäligen ha kunnat undvika eller övervinna hindrets följder. För att elnätsföretaget ska undgå skadeståndsskyldighet måste samtliga fyra förutsättningar vara uppfyllda. Elnätsföretaget har bevisbördan för att så är fallet.

Den första förutsättningen innebär alltså att avbrottet ska bero på omständigheter som utgör hinder för elöverföringen. Det är inte tillräckligt att elöverföringen försvåras eller blir mer kostsam än vad man kunnat räkna med. Det är dock inte en nödvändig förutsättning att elöverföringen är absolut omöjlig.

Den andra förutsättningen för befrielse från skadeståndsskyldighet är att elavbrottet beror på ett hinder som ligger utanför elnätsföretagets kontroll. Den bedömning som man ska göra för att avgöra om ett prestationshinder ligger utanför elnätsföretagets kontroll skiljer sig från vårdslöshetsbedömning bl.a. genom att skadeståndsskyldighet alltid inträder när orsaken till hindret kan hänföras till företagets kontrollsfär. Det är tillräckligt att hindret beror på omständigheter som i princip är kontrollerbara för elnätsföretaget. Däremot är det utan betydelse huruvida företagets handlande i något avseende är att betrakta som klandervärt. Det innebär att man i första hand måste bedöma hindret som sådant. Man måste fråga sig om ett elnätsföretag i allmänhet typiskt sett kan påverka uppkomsten av ett liknande hinder. Man kan emellertid vid själva kvalificeringen av typhändelsen inte undgå att ta hänsyn även till hur elnätsföretaget uppträtt i det enskilda fallet. Även rena olyckshändelser, t.ex. en brand, kan omfattas av ansvaret. Det gäller om inte orsakerna ligger utanför det som elnätsföretaget kan kontrollera. Beror en brand på kortslutning i det elektriska systemet ligger det i princip innanför elnätsföretagets kontrollsfär. Situationen kan vara en annan om exempelvis branden är anlagd. Ett avbrott på grund av vindfälle, tjäle, blötsnö, blixtnedslag eller liknande händelser torde aldrig kunna anses ligga utanför elnätsföretagets kontrollansvar, om avbrottet beror på att tillsynsmyndigheternas föreskrifter och råd inte har följts.

Den tredje förutsättningen för befrielse från skadeståndsskyldighet är att hindret är sådant att elnätsföretaget inte skäligen kunde förväntas ha räknat med det. Vilka händelser som i denna mening bör tas i beräkning beror i hög grad på omständigheterna i det enskilda fallet. Det finns risker som är ofta förekommande och typiska för verksamheten så att elnätsföretaget regelmässigt bör räkna med dem, medan andra händelser är så ovanliga och avlägsna att de inte behöver beaktas. Om t.ex. blötsnö i ett visst område nästan varje vinter orsakar ledningsbrott, trots att elnätsföretaget följt tillsynsmyndigheternas föreskrifter och råd, måste det anses att elnätsföretaget skäligen kunde förväntas ha räknat med att avbrott av denna orsak kan ske. Det innebär att risken för skada i dessa fall placeras hos elnätsföretaget. Om däremot ett ledningsbrott orsakas av för det aktuella området extrema väderleksförhållanden eller av en exceptionell händelse, bör elnätsföretaget inte behöva ta avbrottet i beräkning. I sistnämnda fall placeras alltså risken för skada i stället hos konsumenten.

Den fjärde förutsättningen är att elnätsföretaget inte skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit hindrets följder. I uttrycket "skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit" ligger främst att det ska göras en bedömning av det ekonomiskt rimliga i att vidta åtgärder för att förhindra följderna av ett elavbrott. En situation där frågan om elnätsföretaget skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit följderna av hindret är att det finns alternativa möjligheter att förse konsumenten med el. Finns sådana möjligheter torde dessa i regel behöva utnyttjas av elnätsföretaget för att detta ska undvika skadeståndsskyldighet. Detta innebär inte att elnätsföretaget är skyldigt att ha reservkapacitet till samtliga sina kunder.

2.12 Beror avbrottet på någon som elnätsföretaget har anlitat för att utföra underhåll, reparation eller liknande arbete, är elnätsföretaget fritt från skadeståndsskyldighet endast om också den som har anlitats skulle vara fri enligt punkten 2.11.

I denna bestämmelse, som motsvarar 11 kap. 10 § andra stycket ellagen, behandlas elnätsföretagets ansvar för avbrott som beror på tredje man. Bestämmelsen tar sikte på en tredje man som elnätsföretaget anlitat för underhålls- eller reparationsarbeten eller liknande arbeten. Beror avbrottet på en tredje man, undgår elnätsföretaget skadeståndsskyldighet endast om både elnätsföretaget och tredje man skulle vara fria från skadeståndsskyldighet.

För närmare studier hänvisas till Svensk Energis rapport "Skadestånd på elmarknaden".

2.13 Rätten till ersättning enligt punkterna 2.9 – 2.12 omfattar utgifter och inkomstbortfall samt annan förlust på grund av avbrottet.

Bestämmelsen motsvarar 11 kap. 11 § första stycket ellagen.

Ett elavbrott kan leda till att konsumenten drabbas av utgifter av olika slag, t.ex. för att på olika sätt kompensera den uteblivna elen. Rätten till ersättning för utgifter är givetvis begränsad till vad som framstår som skäligt med hänsyn till omständigheterna. Detta följer också av skyldigheten att vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Konsumenten får t.ex. inte välja ett onödigt dyrt transportsätt för nödvändiga resor i anslutning till ett avbrott.

Ett elavbrott kan också leda till inkomstbortfall. En förlust av arbetsinkomst kan uppstå om konsumenten på grund av ett elavbrott kommer för sent till sitt arbete eller måste vara borta från arbetet för att omedelbart vidta åtgärder för att begränsa följderna av avbrottet. Uttrycket inkomstbortfall tar sikte på såväl inkomst av anställning som inkomst av annat förvärvsarbete. Även i detta hänseende gäller givetvis att konsumenten är skyldig att begränsa sin förlust. Vid tvist är det konsumenten som har att styrka sin förlust, exempelvis genom intyg från arbetsgivaren. Konsumenten har slutligen rätt till ersättning även för annan förlust på grund av elavbrott än sådana som nämns särskilt i paragrafen. Därmed avses huvudsakligen s.k. följdskador t.ex. skador på livsmedel, hushållsmaskiner, hemelektronik och personskador. Emellertid är det tveksamt om skador på hushållsmaskiner och hemelektronik skulle kunna orsakas av frånvaro av el. Om skador uppkommer vid tillkoppling efter ett elavbrott är det snarast beroende på säkerhetsbrist i el och ska då ersättas enligt bestämmelserna om produktansvar, se vidare 2.14.

Ersättningens omfattning begränsas av vissa generella skadeståndsrättsliga principer. Enligt den s.k. orsakssambandsregeln gäller att skadeståndsskyldigheten inte omfattar förluster som saknar följdriktigt orsakssammanhang med avtalsbrottet. Mycket avlägsna, onormala och opåräknliga följder av avtalsbrottet faller således utanför ersättningsskyldigheten.

Det är således alltid konsumenten som har att visa att denne lidit skada på grund av elavbrottet. Konsumenten har aldrig rätt till någon skadeståndsansättning enbart på grund av att det förekommit ett elavbrott, även om detta blivit långvarigt.

2.14 För skada orsakad genom inverkan av el finns bestämmelser om strikt ansvar i ellagen. I denna finns också bestämmelser om produktansvar.

För skador orsakade genom uppsåt eller vårdslöshet gäller skadeståndslagen (1972:207).

Vid bestämmande av ersättning för skada tillämpas 5 kap. skadeståndslagen med undantag av vad som gäller enligt punkten 2.19.

Vid bestämmande av ersättning för sakskada enligt reglerna om produktansvar ska enligt ellagen ett belopp om 3.500 kr avräknas.

I 10 kap. 1 § ellagen finns huvudregeln om strikt ansvar genom inverkan av el.

Det strikta ansvaret ligger hos innehavaren av den elektriska anläggning från vilken elen senast kommit.

I 1 kap. 2 § ellagen anges att elektriska anläggningar indelas i produktionsanläggningar, överföringsanläggningar och användaranläggningar. Alla dessa anläggningskategorier omfattas således av skadestandsregleringen.

Det bör särskilt påpekas att för anläggningar om högst 250 volt mellan ledare och jord eller vid icke direkt jordat system mellan två ledare finns inget strikt ansvar utan enbart ett vårdslöshetsansvar.

I 10 kap. 2 § ellagen finns en bestämmelse om produktansvar. Sakskador ersätts endast om det skadade föremålet används huvudsakligen för enskilt bruk. Ansvaret är strikt och inträder om en skada orsakas av säkerhetsbrist i el som har satts i omlopp från en elektrisk anläggning med egen generator eller transformator. Detta innebär att elnätsföretaget (som regelmässigt har egen generator eller transformator) kommer att bli skadestandsansvarigt om skadan beror på en sådan säkerhetsbrist.

Vissa undantagssituationer då elnätsföretaget inte är skadestandsansvarigt finns i ellagen. Det är också viktigt att påpeka att enligt 10 kap. 6 § ellagen ska det vid sakskada på grund av produktansvar avräknas ett belopp om 3 500 kr, dvs. konsumenten har en s.k. självrisk på detta belopp.

För närmare studier hänvisas till Svensk Energis rapport "Skadestånd på elmarknaden".

2.15 Konsumenten ska underrätta elnätsföretaget om anspråk på ersättning enligt punkterna 2.9-2.13 inom två år från det skadan inträffade.

Konsumenten ska underrätta elnätsföretaget om anspråk på ersättning enligt reglerna om produktansvar inom tre år från det konsumenten fått kännedom om att fordringen kunde göras gällande. Talan om ersättning måste dock väckas inom tio år från det att den som påstås vara skadeståndsskyldig tillhandahöll elen.

Om konsumenten inte uppfyller vad som anges i denna punkt har konsumenten förlorat sin rätt till ersättning för den uppkomna skadan.

Första stycket motsvarar lydelsen i 11 kap. 12 § ellagen. Paragrafen innehåller en reklamationsregel. Konsumenten ska underrätta motparten om ett anspråk på ersättning senast inom två år från det att skadan inträffade. Om så inte sker förlorar konsumenten rätten till ersättning. Har konsumenten underrättat motparten om sitt anspråk inom tvåårsfristen gäller allmänna preskriptionsregler, dvs. 10 år från skadetillfället.

Andra stycket motsvarar lydelsen i 10 kap. 8 § andra stycket ellagen.

Med begreppet "från det konsumenten fått kännedom om att fordringen kunde göras gällande" avses den tidpunkt då konsumenten blivit varse om att skadan berott på ett förhållande som omfattas av elnätsföretagets produktansvar, t.ex. skador som beror på över- eller underspänning.

Det bör i detta sammanhang påpekas att för skada orsakad genom inverkan av el ska talan väckas inom två år från det att skadan inträffade.

- 2.16 Om en konsument påtalar att ett byte av elhandelsföretag inte genomförts på rätt sätt eller i rätt tid svarar elnätsföretaget för att frågan, efter samråd med det anmälade elhandelsföretaget, utreds. Elnätsföretaget ska även lämna besked till konsumenten om vad som orsakat felaktigheten. Besked ska, om inte särskilda skäl föreligger, lämnas till konsumenten inom fjorton dagar från det att konsumenten tagit kontakt med elnätsföretaget.**

Syftet med bestämmelsen är att konsumenten endast behöver ha en part att vända sig till samt att konsumenten ska erhålla svar inom en begränsad tid.

Detta innebär att, oavsett vem som orsakat fel i bytet av elhandelsföretag, det alltid är den part som konsumenten först anmäler felet till som ska se till att ärendet utreds. Det är angeläget att konsumenters ärenden i detta läge behandlas skyndsamt. Därför har utredningstiden maximerats till fjorton dagar.

Motsvarande bestämmelse finns även i EL 2012 K (rev).

- 2.17 Om elnätsföretaget inte fullgjort sin skyldighet enligt punkten 8.2 eller inte rapporterat insamlade mätvärden vid ett byte av elhandelsföretag eller vid ett påbörjande av elleverans enligt punkten 4.6 har konsumenten rätt till ersättning för den skada som därvid uppstår.**

Om konsumenten gjort sannolikt att denne drabbats av skada men skadebeloppet inte uppgår till 100 kronor per uttagpunkt och skadetillfälle ska konsumenten ändå erhålla ersättning med 100 kronor. För att få ersättning med högre belopp måste konsumenten styrka skadan och dess storlek.

Elnätsföretaget ska rapportera mätvärden enligt Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, EIFS 2011:3 (mätföreskrifterna).

Det bör observeras att när det gäller hänvisningen till 4.6 så avser detta endast mätvärdesinsamling vid byte av elhandelsföretag och påbörjande av elleverans men inte den månadsvisa mätvärdesinsamlingen.

Om en konsument drabbas av ekonomisk skada på grund av att elnätsföretaget inte iakttar ovan angiven reglering utgör detta en ersättningsgrundande försummelse.

Konsumenten måste för att få ersättning göra sannolikt att denne drabbats av skada, t.ex. genom att konsumenten fått vänta med bytet av elhandelsföretag och därigenom tvingats att betala ett högre elpris till konsumentens tidigare elhandelsföretag.

Av utredningsmässiga skäl behöver konsumenten inte styrka ersättningsbeloppets storlek om detta understiger 100 kronor. Så snart konsumenten gjort sannolikt att den drabbats av en skada är konsumenten således alltid berättigad till minst 100 kronor i ersättning. Om konsumenten anser sig berättigad till högre ersättning måste denne styrka skadan och dess storlek.

- 2.18 Den skadelidande parten ska vidta skäliga åtgärder för att begränsa sin skada. Försummar den skadelidande parten det kan ersättningen reduceras i motsvarande mån.**

Om den skadelidande har haft möjlighet att begränsa sin skada men inte vidtagit skäliga åtgärder för att göra detta så kan ersättningen reduceras. Reduceringen ska stå i proportion till försummelsen.

- 2.19 Rätten till ersättning för skada omfattar inte skada hänförlig till näringsverksamhet.**

Om konsumenten har skadeståndsanspråk som är hänförliga till näringsverksamhet som konsumenten bedriver inom den uttagpunkt som omfattas av avtalet så har konsumenten ingen rätt att med stöd av avtalet få någon ersättning för dessa skador. Som exempel kan nämnas en författare som skriver en roman på sin hemdator och förlorar texten på grund

av ett elavbrott.

Avbrottsersättning

2.20 Om uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar har konsumenten rätt till avbrottsersättning om inte någon av följande situationer föreligger:

- 1. Avbrottet beror på konsumentens försummelse.**
- 2. Överföringen har avbrutits med stöd av punkten 2.6.**
- 3. Elnätsföretaget kan visa att avbrottet berott på ett hinder utanför berört elnätsföretags kontroll, som detta inte skäligen kunde förväntats ha räknat med och vars följderna detta inte heller skäligen kunde ha undvikits eller övervunnits.**
- 4. Avbrottet är hänförligt till ett fel i ett ledningsnät vars ledningar har en spänning om 220 kilovolt eller mer.**

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 10 § ellagen och innehåller grundläggande förutsättningar för elanvändares rätt till avbrottsersättning.

I bestämmelsen föreskrivs att konsumenten har rätt till avbrottsersättning om uttagspunkten är elektriskt fränkopplad i en eller flera faser från spänningssatt koncessionerat nät under en sammanhängande period om minst tolv timmar. Det tydliggörs också att det räcker att överföringen avbrutits i en eller två faser för att avbrottsersättning ska utgå. Vidare framgår att en förutsättning för att konsumenten ska ha rätt till avbrottsersättning är att elöverföringen avbryts under en sammanhängande period om minst tolv timmar. Det måste med andra ord alltid vara en inledande period om minst tolv timmars elavbrott. Rätten till avbrottsersättning gäller inte i exempelvis det fallet att elöverföringen avbryts i tio timmar, fungerar i en timme och sedan åter avbryts i tio timmar (se prop. 2005/06:27 sid 58). När väl tolv timmar uppnåtts måste elöverföringen, för att avbrottsperioden ska anses avslutad, ha fungerat under minst två sammanhängande timmar, se närmare 2.22.

Starttidpunkten för ett avbrott i elöverföringen har inte närmare belysts i förarbetena till lagstiftningen. Som framgår av 2.24 så ska dock fristen för utbetalning ta sin utgångspunkt i när elnätsföretaget fått eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Det framstår som rimligt att även för starttidpunkt i nu aktuellt hänseende utgå ifrån när elnätsföretaget fått eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Vid avbrott som drabbar många konsumenter torde detta i praktiken inte innebära några större problem.

Vid fel i enstaka kundanläggningar gäller ofta motsatsen eftersom elnätsföretaget vanligtvis inte har någon utrustning som känner av dessa fel och därför är hänvisat till att någon konsument hör av sig. I många av dessa fall hör naturligen konsumenterna av sig i nära anslutning till själva avbrottet. Det finns dock fall, t.ex. i fråga om fritidshus, då ingen vistas i anläggningen vid avbrottstidpunkten. I sådana fall är det rimligt att starttidpunkten normalt räknas från det att någon konsument som är berörd hör av sig till elnätsföretaget. Om flera konsumenter är berörda får det avgöras från fall till fall om det räcker med att någon konsument hör av sig. Om det i ett enskilt fall finns underlag, exempelvis information från elmätaren eller med hänsyn till uppkomna skador, som pekar mot att avbrottet har pågått under längre tid bör dessa omständigheter ligga till grund för bedömningen av hur lång tid avbrottet varat.

I bestämmelsen regleras även de undantag då, trots att ett avbrott varat i minst tolv timmar, någon rätt till avbrottsersättning ändå inte föreligger.

Det första undantaget avser de fall då avbrottet beror på konsumentens försummelse. Till dessa bör räknas även de fall då konsumentens anläggning är fränkopplad till följd av bristande betalning eller på någon annan grund.

En konsument vars anläggning är fränkopplad på konsumentens egen begäran har inte heller någon rätt till avbrottsersättning.

Det andra undantaget omfattar de avbrott i elöverföringen som beror på att elnätsföretaget av elsäkerhetsskäl eller för att upprätthålla en god drift- och leveranssäkerhet måste avbryta elöverföringen. Dessa avbrott brukar normalt kallas för planerade avbrott.

Det tredje undantaget avser samma kontrollansvarsreglering som finns när det gäller rätten att erhålla skadestånd, se närmare kommentaren till 2.11. Till skillnad från skadeståndsansättningen omfattar avbrottsersättningen även avbrott på regionnäten. Om avbrottet finns på regionnätet är det således detta elnätsföretag som kontrollansvaret ska appliceras på.

Det fjärde undantaget innebär att skyldigheten att betala avbrottsersättning alltid bortfaller om avbrottet orsakats av ett fel i stamnätet. Undantaget gäller oavsett hur länge elavbrottet varat och även i ett fall då det tagit lång tid att återställa leveransfunktionen hos ett underliggande region- eller lokalnät som har påverkats av det ursprungliga felet i stamnätet. Avbrottet ska då fortfarande anses hänförligt till stamnätet.

Undantaget torde vara tillämpligt även vid användning av bortkoppling som beordras av Svenska kraftnät.

2.21 Elnätsföretaget till vars nät konsumentens anläggning är ansluten ska betala avbrottsersättning till konsumenten enligt punkterna 2.22 – 2.26.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 11 § ellagen.

Bestämmelsen innebär att det är elnätsföretaget som äger det nät där konsumentens elanläggning är direkt ansluten som ska betala ut ersättningen, oavsett om avbrottet beror på ett fel i dess nät eller något annat elnätsföretags nät. Notera dock att skyldigheten att betala avbrottsersättning alltid bortfaller om avbrottet orsakats av ett fel i stamnätet.

2.22 När avbrottsersättning beräknas ska en period med avbruten överföring av el (avbrottsperiod) anses avslutad vid den tidpunkt då avbrottet upphört, om överföringen därefter har fungerat oavbrutet under de närmast följande två timmarna.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod om minst tolv timmar och högst tjugofyra timmar betalas med 12,5 procent av konsumentens beräknade årliga nätkostnad, dock lägst 2 procent av prisbasbeloppet enligt socialförsäkringsbalken (2010:110) avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Om avbrottsperioden är längre än tjugofyra timmar ska för varje därefter påbörjad tjugofyrtimmarsperiod ytterligare ersättning betalas med 25 procent av konsumentens beräknade årliga nätkostnad, dock ytterligare lägst 2 procent av prisbasbeloppet avrundat till närmast högre hundratal kronor.

Avbrottsersättningen ska för en avbrottsperiod uppgå till högst 300 procent av konsumentens beräknade årliga nätkostnad.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 12 § ellagen.

Bestämmelsen reglerar hur avbrottsperiod och avbrottsersättning ska beräknas.

Bestämmelsen förutsätter att den första (inledande) avbrottsperioden uppgår sammanhängande till minst tolv timmar för att en rätt till ersättning överhuvudtaget ska uppkomma. Med sammanhängande avbrott avses vad som framgår av kommentaren till 2.20. Det kan noteras att i det fall då elöverföringen avbryts i 23 timmar och därefter fungerar oavbrutet under de närmast följande två timmarna uppgår avbrottsperioden till 23 timmar, och rätt till avbrottsersättning föreligger för denna tid.

Om överföringen åter avbryts efter att den har fungerat oavbrutet i två timmar kan en ny avbrottsperiod som ger rätt till avbrottsersättning inledas, förutsatt att det nya avbrottet då varar under minst tolv timmar.

Om överföringen av el efter ett avbrott som varat minst tolv timmar bara fungerar i en timme för att sedan åter avbrytas, ska den timme då elen har fungerat räknas in i avbrottsperioden. Om exempelvis elöverföringen avbryts i 14 timmar, fungerar i en timme, avbryts ytterligare i tio timmar, för att slutligen fungera oavbrutet under de närmast följande två timmarna, uppgår avbrottsperioden till sammanlagt 25 timmar.

<i>Avbrottsperiod i timmar och dygn</i>	<i>Ersättning i % av beräknad Minimibelopp*</i>	
	<i>årlig nätkostnad i kronor</i>	
> 12 – ≤ 24 timmar (> 0,5 dygn)	12,50%	900 kr
> 24 – ≤ 48 timmar (> 1 dygn)	37,50%	1 800 kr
> 48 – ≤ 72 timmar (> 2 dygn)	62,50%	2 700 kr
> 72 – ≤ 96 timmar (> 3 dygn)	87,50%	3 600 kr
> 96 – ≤ 120 timmar (> 4 dygn)	112,50%	4 500 kr
> 120 – ≤ 144 timmar (> 5 dygn)	137,50%	5 400 kr
> 144 – ≤ 168 timmar (> 6 dygn)	162,50%	6 300 kr
> 168 – ≤ 192 timmar (> 7 dygn)	187,50%	7 200 kr
> 192 – ≤ 216 timmar (> 8 dygn)	212,50%	8 100 kr
> 216 – ≤ 240 timmar (> 9 dygn)	237,50%	9 000 kr
> 240 – ≤ 264 timmar (> 10 dygn)	262,50%	9 900 kr
> 264 – ≤ 288 timmar (> 11 dygn)	287,50%	10 800 kr
Mer än 288 timmar (> 12 dygn)	300,00%	11 700 kr

* Observera att maximal ersättning dock alltid är högst 300 % av konsumentens beräknade årliga nätkostnad. Därvid kan ersättning bli lägre än vad som framgår av kolumnens minimibelopp.

(Tabellen avser 2015 års belopp. Elnätsföretaget ansvarar för att beloppen revideras när prisbasbeloppet ändras.)

Med konsumentens beräknade årliga nätkostnad avses den totala nätavgiften, dvs. såväl den rörliga som den fasta delen ska inräknas samt moms och myndighetsavgifter, i den utsträckning dessa debiteras konsument. Beräkningen av konsumentens förbrukning ska göras med ledning av konsumentens tidigare kända mätvärden i uttagspunkten eller, i avsaknad av sådana, som om konsumenten följt sin kundkategoris normala förbrukningsmönster samt vad som i övrigt är känt vid avbrottstillfället. Frågan om hur utbetald avbrottsersättning ska hanteras ur ett momsperspektiv har prövats av Regeringsrätten (se Regeringsrättens dom den 28 juni 2007 i mål nr 7735-06). Regeringsrätten fann att utbetald avbrottsersättning inte ska räknas in i betalningsunderlaget för moms.

I de fall det rör sig om s.k. tillfälliga abonnemang, som t.ex. byggel, ska beräkningen grundas på den kostnad som konsumenten har för det abonnemang som föreligger vid det tillfälle då avbrottet inträffar.

Varje avbrottsperiod ska ersättas med maximalt 300 procent av konsumentens årliga beräknade nätkostnad. Detta innebär att en konsument kan få maximal avbrottsersättning vid flera tillfällen under ett och samma år.

2.23 Avbrottsersättning får jämkas efter vad som är skäligt

- om avbrottsersättningen är oskäligt betungande med hänsyn till de ekonomiska förhållandena hos elnätsföretaget eller hos ägare till annat nät som på grund av avbrottet är ersättningsskyldig gentemot elnätsföretaget enligt ellagen, eller
- om arbetet med att få igång överföringen av el har behövt försenas för att inte utsätta arbetstagarna för betydande risker.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 13 § ellagen.

I förarbetena till lagstiftningen (prop. 2005/06:27) anges följande:

"Jämkning av avbrottsersättning bör komma i fråga endast i undantagsfall. Hur nätföretagets ekonomiska förhållanden skall inverka på möjligheten till jämkning får bedömas från fall till fall. Avsikten med reglerna om avbrottsersättning är huvudsakligen att de skall ha en preventiv funktion, dvs. skapa drivkrafter att vidta de åtgärder som behövs för att säkerställa en leveranssäker elöverföring.

Ersättningsskyldigheten måste i praktiken uppgå till ett i och för sig betydande belopp för att jämkning skall kunna komma i fråga. Det torde huvudsakligen vara fråga om mindre nätföretag som vid ett eller flera tillfällen drabbas av svåra väderförhållanden som medför omfattande skador på stora delar av elnätet inom företagets koncessionsområde. Jämkning bör då kunna ske om ett normalt välskött nätföretag, som följer ett ambitiöst program för investeringar i elnätet, riskerar att hamna i betalningssvårigheter på grund av omfattande anspråk på avbrottsersättning. Hänsyn kan tas till att praktiska skäl har förhindrat arbetet med att snabbt få igång överföringen av el. Så kan exempelvis vara fallet om nätföretagets reparationsarbete har försenats väsentligt av att arbetet har varit förenat med icke obetydliga risker för arbetstagarna eller att röjningen av vägar och annan infrastruktur som arbetet är beroende av har tagit lång tid."

Av förarbetena synes jämkningsen bara kunna komma i fråga för företag som är normalt välskötta och som följer ett ambitiöst program för investeringar i nätet. Detta har dock inte kommit till direkt uttryck i själva lagtexten. Det får därför anses oklart om detta uttalande i förarbetena, utan direkt stöd i lagtexten, skulle kunna innebära att företag, för vilka ersättningen klart blir oskäligt betungande med en obeståndssituation som följd, inte skulle kunna jämka ersättningen för att de inte bedöms välskötta eller följt ett ambitiöst investeringsprogram. I avsaknad av praxis går det inte att ge ett entydigt svar på denna frågeställning.

Vidare anges i förarbetena att hänsyn vid jämkningsen kan tas till att praktiska skäl har förhindrat att snabbt få igång överföringen av el, t.ex. att röjning av vägar har tagit lång tid. Inte heller detta har kommit till uttryck i lagtexten utan får därför vägas in i helhetsbedömningen.

Vid jämkning enligt första strecksatsen ska elnätsföretaget beakta att jämkning endast får ske i den utsträckning som behövs för att ersättningsskyldigheten inte längre ska framstå som oskäligt betungande.

Vid jämkning enligt andra strecksatsen krävs det att det förelegat så svåra arbetsförhållanden att någon störningsavhjälpning inte kunnat utföras under en eller flera perioder. Syftet med bestämmelsen är att berört/berörda elnätsföretag inte ska behöva överväga att bryta mot arbetarskyddsbestämmelserna i sina försök att hålla nere avbrottstiderna. En helhetsbedömning av situationen bör ligga till grund för bedömningen av hur mycket ersättningen ska jämkas.

Jämkning ska ske av själva ersättningen och inte genom en framflyttning av starttidpunkten för avbrottet eller minskning av den totala avbrottstiden med den tid man inte kunnat arbeta på grund av betydande risker. Ett sådant förfarande ryms svårigen inom begreppet jämkning.

Jämkning bör, såsom nämnts ovan, grundas på en helhetsbedömning där såväl konsumentens som elnätsföretagets svårigheter vid avbrottet beaktas. I de fall störningsavhjälplingen skulle ha varit klar inom en mycket kort tidsperiod om det inte vore för förseningen, kan det föreligga skäl att helt eller till stor del sätta ned ersättningen. Om förseningen istället endast försumbart påverkat avbrottstiden kan det föreligga skäl att inte sätta ned ersättningen. De flesta fall kommer naturligtvis att ligga någonstans emellan dessa ytterligheter och får bedömas från fall till fall mot bakgrund av de speciella omständigheter och svårigheter som förelegat vid avbrottet.

I bestämmelsen används begreppet arbetstagare. Begreppet torde inte bara innefatta elnätsföretagets anställda utan även andra som anlitats för att avhjälpa avbrottet.

Frågan om vad som kan vara skälig jämkning har prövats av Allmänna reklamationsnämnden i avgörande 2012-03792.

Beträffande jämningsfrågor som kan uppstå mellan elnätsföretag då fel uppstått i flera nät eller i annat nät än elnätsföretagets hänvisas till de särskilda bestämmelser, "Regressrätt vid utbetalning av avbrottsersättning", som tagits fram av Svensk Energi.

2.24 Elnätsföretaget ska utge avbrottsersättning utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet.

Om betalning inte sker i rätt tid utgår ränta enligt 6 § räntelagen för ej utgiven ersättning.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 14 § ellagen.

Bestämmelsen reglerar fristen för utbetalning av avbrottsersättning. Utbetalningen ska ske utan oskäligt dröjsmål. Härmed avses att konsumenten ska erhålla ersättningen så snart utredningen om ersättningsskyldighet avslutats och beloppets storlek är fastställt. Tiden för detta får bedömas från fall till fall.

Om elnätsföretaget behöver göra ytterligare utredningar för att fastställa om konsumenten har rätt till avbrottsersättning, får elnätsföretaget avvakta med utbetalningen i högst sex månader från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Så kan exempelvis vara fallet om elnätsföretaget bedömer att avbrottet berodde på omständigheter som kan ligga utanför företagets eller överliggande elnätsföretags kontroll.

Fristen för utbetalningen beräknas från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Bestämmelsen utgår från att en konsument som har rätt till avbrottsersättning normalt inte behöver underrätta elnätsföretaget om att avbrottet har inträffat och att konsumenten gör anspråk på ersättningen. Ett elnätsföretag har oftast vetskap om att ett långvarigt elavbrott har inträffat och vilka konsumenter som omfattas av avbrottet.

För sådana enstaka fel där elnätsföretagets utrustning inte klarar av att känna av felen räknas tiden från det att elnätsföretaget har fått kännedom om felet. Normalt sker detta genom att berörda konsumenter har hört av sig. Om enbart en av flera berörda konsumenter har hört av sig ska ersättning utbetalas till samtliga berörda konsumenter om elnätsföretaget genom detta borde ha insett att fler konsumenter måste ha varit berörda av avbrottet.

Elnätsföretaget är skyldigt att betala ränta enligt 6 § räntelagen, om betalning inte sker i rätt tid. Dröjsmålsränta ska betalas med en årlig räntesats som motsvarar Riksbankens referensränta plus 8 procentenheter, se 6 och 9 §§ räntelagen. Referensräntan fastställs av Riksbanken två gånger per år, att gälla för det kommande kalenderhalvåret. Dröjsmålsränta ska betalas även om avbrottsersättningens storlek inte är slutligt bestämd när fordran på avbrottsersättning är förfallen till betalning enligt ovan. Att betalningen av

ersättningen försenas kan bero på en tvist om exempelvis det s.k. kontrollansvarets gränser. Även i ett sådant fall ska alltså elnätsföretaget, om det senare fastställs att elnätsföretaget har varit ersättningsskyldigt, betala dröjsmålsränta enligt bestämmelsen.

Lagstiftningen reglerar inte hur ersättningen till konsument ska erläggas. Detta innebär att det är möjligt att betala ersättning genom att göra en kreditering av kommande faktura. Observera dock att konsumenten ska erhålla ersättningen utan oskäligt dröjsmål och aldrig senare än sex månader från utgången av den månad då elnätsföretaget fick eller borde ha fått kännedom om avbrottet. Detta sätter gränser för krediteringens omfattning.

I detta sammanhang bör observeras att reglerna är tvingande till konsumentens fördel. För att kunna göra kreditering över längre period än regeln medger krävs att konsumenten i den uppkomna situationen accepterat detta. För att undvika tvister rekommenderas att sådana uppgörelser med konsumenter träffas skriftligen.

2.25 Om konsumenten inte erhållit avbrottsersättning ska konsumenten underrätta elnätsföretaget om anspråk på avbrottsersättning inom två år från det att avbrottet upphört. Gör konsumenten inte det har denne förlorat rätten till avbrottsersättning för det aktuella avbrottet.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 15 § ellagen.

Enligt huvudregeln i 2.24 ska utbetalning av avbrottsersättning ske utan oskäligt dröjsmål och utan att konsumenten behöver underrätta elnätsföretaget om sina anspråk. Om konsumenten ändå inte erhållit avbrottsersättning enligt huvudregeln ska kunden underrätta elnätsföretaget om ett anspråk på ersättning senast inom två år från det att avbrottet upphört. Om så inte sker förlorar konsumenten rätten till ersättning. Har konsumenten underrättat elnätsföretaget om sitt anspråk inom tvåårsfristen gäller allmänna preskriptionsregler, dvs. 10 år från underrättelsen.

2.26 Avbrottsersättning ska avräknas från skadestånd som betalas ut på grund av samma elavbrott.

Bestämmelsen motsvarar 10 kap. 9 § ellagen.

Av bestämmelsen framgår att avbrottsersättningen ska avräknas mot eventuellt skadestånd som ska betalas ut på grund av samma elavbrott. Avbrottsersättningen är schabloniserad och ska betalas ut utan dröjsmål medan skadeståndet är individuellt och vanligtvis kräver en viss utredning innan utbetalning kan ske. Därför är det i praktiken oftast avbrottsersättningen som först betalas ut. Det är således viktigt att elnätsföretaget har en särskild rutin vid skadeståndshantering på grund av elavbrott, som berättigar till avbrottsersättning, så att avdrag för avbrottsersättning görs innan skadeståndet betalas ut.

Information

2.27 Elnätsföretaget ska informera konsumenten om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd.

Närmare bestämmelser om rätten till avbrottsersättning och skadestånd framgår av Energimarknadsinspektionens föreskrifter och allmänna råd om information avseende avbrottsersättning respektive skadestånd till elanvändare (EIFS 2013:4).

3. Anläggningar

3.1 Parterna får inte använda sina anläggningar så att skada kan uppkomma på motpartens anläggningar, eller så att störningar kan uppstå i nätet eller för andra kunder.

Elnätsföretaget ska enligt ellagen tillse att överföringen av el är av god kvalitet.

Om det finns skälig anledning att anta att elkvaliteten är bristfällig ska elnätsföretaget utföra en för konsumenten kostnadsfri utredning av elkvaliteten i konsumentens uttagspunkt.

Vid konstaterad brist kan elnätsföretaget enligt ellagen vara skyldigt att avhjälpa brister i överföringen.

Första stycket ger elnätsföretaget möjlighet att ställa krav på konsumenten om hur den använder sin anläggning. Frågan om elnätsföretagets rätt att kräva ersättning av konsumenten för nödvändiga åtgärder i näten till följd av störningar från konsumenten, är inte reglerad i avtalsvillkoren. Sådana krav får då grundas på allmän rätt. Se dock 3.10 beträffande konsumentens skyldighet att bekosta ändringar i sin egen anläggning.

Det är alltid möjligt för elnätsföretaget att hos allmän domstol begära att domstolen fastställer att konsumenten har skyldighet att på egen bekostnad åtgärda sin anläggning så att skada eller störning inte uppstår. Därvid utgör denna bestämmelse den rättsliga grunden för en sådan begäran.

Andra stycket motsvarar 3 kap. 9 § andra stycket ellagen. Energimarknadsinspektionen har tagit fram föreskrifter rörande god kvalitet, EIFS 2013:1.

Om en konsument anmäler bristande kvalitet till elnätsföretaget, ska elnätsföretaget utreda denna anmälan. Det finns inga närmare regler kring hur utredningen ska utföras men det är angeläget att ta reda på orsaken till de upplevda problemen. Utredningen kan vara att ställa frågor, studera nätets egenskaper men även innebära inspektion och olika typer av mätningar.

Sista stycket anger att elnätsföretaget kan bli skyldigt att avhjälpa brister i elöverföringen, vilket även framgår av 3 kap. 9 § ellagen. Enligt bestämmelsen är elnätsföretaget skyldigt att avhjälpa brister i elöverföringen i den utsträckning kostnaderna för att avhjälpa bristerna är rimliga i förhållande till de olägenheter för elanvändarna som är förknippade med bristerna. Det är således konsumentens olägenhet som ska ställas i relation till kostnaderna för att åtgärda bristerna.

Elnätsföretagets anläggningar

- 3.2 Elnätsföretaget drar mot engångsavgift fram erforderliga ledningar till en av elnätsföretaget vald anslutningspunkt. Elnätsföretaget äger ledningarna och bestämmer deras läge efter samråd med konsumenten. Önskar konsumenten annan anslutningspunkt, annat läge eller ökad kapacitet ombesörjer elnätsföretaget sådan åtgärd mot särskild ersättning för de merkostnader som därvid uppkommer.**

Med begreppet engångsavgift avses att avgiften är en sådan som utgår vid ett tillfälle. Beloppet kan däremot vara uppdelat på flera delbetalningar.

Innehållet i bestämmelsen är i enlighet med branschpraxis. Uttrycket "efter samråd" innebär att elnätsföretaget inte får besluta innan det haft en kontakt med konsumenten. De behöver dock inte vara överens. Konsumenten har möjlighet att mot särskild ersättning få sina speciella önskemål uppfylla.

- 3.3 Elnätsföretagets ledningar är avsedda för elanslutningen och överföringen av el och får inte utan tillstånd från elnätsföretaget utnyttjas för annat ändamål.**

Elnätsföretagets ledningar får inte utan tillstånd från elnätsföretaget användas för t.ex. data- och telekommunikation.

- 3.4 Elnätsföretaget har rätt att inom anslutningsfastigheten installera och bibehålla mätare jämte annan för kontroll av förbrukningen erforderlig utrustning, här kallad**

mätanordningen. Plats för denna väljes av elnätsföretaget efter samråd med konsumenten och ska upplåtas utan kostnad för elnätsföretaget. Mätanordningen är elnätsföretagets egendom eller upplåten till dennes förfogande och får hanteras endast av elnätsföretaget eller någon som detta anlitat.

Om elnätsföretaget avser att byta mätare ska, om inte särskilda skäl föreligger, konsumenten i god tid innan informeras om orsak och tidpunkt för bytet. Även annan lämplig information t.ex. om mätarens funktion ska enligt författning lämnas i samband med installation av nya mätare.

För konsument som önskar annan mätning än den elnätsföretaget tillämpar för konsumenter inom schablonberäkningen finns särskilda bestämmelser om kostnader för mätare m.m. i ellagen.

Det bör understrykas att mätanordningen är elnätsföretagets egendom eller är upplåten till dennes förfogande, vilket är en förutsättning för att elnätsföretaget via kronofogdemyndighet ska få tillträde till mätanordningen om konsumenten motsätter sig tillträde.

Om mätanordningen inte är elnätsföretagets egendom får det, genom att konsumenten fått del av dessa villkor, anses att konsumenten upplåtit mätanordningen till elnätsföretagets förfogande. Villkoren för upplåtelsen kan dock behöva regleras i ett särskilt avtal.

Uttrycket "hanteras endast" betyder att inga ingrepp på mätanordningen får göras utan godkännande av elnätsföretaget eller någon som detta anlitat.

Andra stycket i bestämmelsen innebär att det föreligger en avtalsmässig skyldighet för elnätsföretaget att informera konsumenterna i god tid om tidpunkt och orsak för mätarbyte. Undantag föreligger om det finns särskilda skäl. Detta kan vara akut felavhjälpning för att mätaren har gått sönder. Enligt bestämmelsen ska även annan lämplig information lämnas. Det räcker om denna information lämnas i samband med mätarbytet. Av förarbetena (prop. 2013/14:174 s. 278) framgår att det kan handla om övergripande information om mätarens funktion, särskilt utifrån perspektivet avläsning av energiförbrukningen och möjligheter till att använda andra funktioner som möjliggör en effektiv användning av energi. Frågan om skyldighet att mäta överförd el regleras i ellagen och i förordningen om mätning, beräkning och rapportering av överförd el, SFS 1999:716 (mätförordningen). Där finns också särskilda regler om kostnader för mätning m.m. Därvid gäller bl.a. att en konsument som begär annan mätning än den elnätsföretaget tillämpar för kunder inom schablonberäkningen ska betala merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av mätresultaten. Undantag finns dock i de fall konsumenten har ett elhandelsavtal som förutsätter timmätning, se vidare 4.5 sista stycket. Enligt förarbetena till ellagen inbegrips i merkostnaden även kostnader för telefonledningar avseende dataöverföring osv.

3.5 Konsumenten ska se till att för denne tillgänglig mätanordning är lätt åtkomlig för elnätsföretaget. Elnätsföretagets plomberingar eller andra spärrdon får inte brytas.

Denna bestämmelse avser det fall när konsumenten själv disponerar det utrymme där mätanordningen finns. Finns mätanordningen i ett utrymme som konsumenten själv inte disponerar måste elnätsföretaget reglera frågan i avtal med fastighetsägaren. Detta görs vanligen vid fastighetens nyanslutning. I de fall där konsumenten inte har tillträde till mätanordningen, se även NÄT 2012 N (rev), 3.13.

Elnätsföretagets rätt till tillträde till konsumentens anläggning och till mätanordningen regleras i 3.13 i dessa villkor.

Konsumentens anläggning

- 3.6 Alla förekommande arbeten på konsumentens anläggning ska utföras enligt gällande bestämmelser. För arbetets utförande ska, om inte annat följer av gällande bestämmelser, anlitas behörig elinstallatör.**

Med gällande bestämmelser avses tillämpliga lagar, förordningar och föreskrifter samt övriga bestämmelser, t.ex. Svensk Standard SS 437 01 02 "Elinstallationer för lågspänning - Vägledning för anslutning, mätning, placering och montage av el- och teleinstallationer."

- 3.7 Anslutning av konsumentens anläggning till nätet får endast utföras av elnätsföretaget.**

Elinstallationsarbete som medför behov av ny eller ändrad anslutning, eller som medför väsentliga förändringar i konsumentens uttag av el ska innan arbetet påbörjas skriftligen föranmälas till elnätsföretaget av en behörig elinstallatör.

Anslutning till nätet beslutas av elnätsföretaget och sker alltid på dess ansvar. Givetvis kan elnätsföretaget anlita någon som på dess uppdrag utför själva åtgärden.

Andra stycket har införts i villkoren p.g.a. att kravet på föranmälan har slopats i Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Avsikten är att elnätsföretaget ska kunna behålla kravet på föranmälan med dessa villkor som grund, istället för att som tidigare hänvisa till föreskrifterna.

- 3.8 Konsumenten ansvarar för att ha rätt avgiftsbestämmande passdel och säkring. Ändring av avgiftsbestämmande passdel eller säkring får ske endast efter elnätsföretagets medgivande.**

Elinstallationsarbete enligt punkten 3.7 andra stycket, samt arbete som avser avgiftsbestämmande passdel och säkring eller elmätare ska skriftligen färdiganmälas till elnätsföretaget av en behörig elinstallatör.

Konsumentens ansvar innebär att även kontrollera att den avgiftsbestämmande passdelen och säkringen överensstämmer med avgiften som betalas till elnätsföretaget. Konsumenten ansvarar också för bedömning av vilken säkringsstorlek som behövs för anläggningen. Se bl.a. Allmänna reklamationsnämndens avgöranden 2005-6711 och 2001-1265.

Med avgiftsbestämmande säkring avses huvudsäkringen som i normalfallet finns i mätarskåpet. Med passdel avses den del av säkringsutrustningen som begränsar storleken på den smältpatron (propp) som kan användas.

Bestämmelsen innebär att konsumenten innan ändringen utförs måste kontakta elnätsföretaget och få dess medgivande. Detta gäller såväl vid upp- som nedsäkring.

Andra stycket har införts i villkoren p.g.a. att kravet på färdiganmälan har slopats i Elsäkerhetsverkets föreskrifter. Avsikten är att elnätsföretaget ska kunna behålla kravet på färdiganmälan med dessa villkor som grund, istället för att som tidigare hänvisa till föreskrifterna.

- 3.9 Elnätsföretaget äger inte och ansvarar inte för att bekosta, installera eller underhålla för mätanordningen erforderlig utrustning, såsom mätartavla, mätarskåp och mätarledningar.**

Mätartavla, mätarskåp och mätarledningar är sådana komponenter som inte ingår i mätanordningen (Svensk Standard SS 437 01 02 "Elinstallationer för lågspänning - Vägledning för anslutning, mätning, placering och montage av el- och teleinstallationer"). Dessa komponenter har därför enligt långvarig branschpraxis tillhört konsumenten och blir därmed normalt ett fastighetstillbehör som bekostas av konsumenten. För själva mätanordningen (mätaren) finns regler i 3.4.

- 3.10 Elnätsföretaget har rätt att kräva att konsumenten på egen bekostnad ändrar sin anläggning så att betryggande driftförhållanden uppnås och så att gällande bestämmelser uppfylls.**

Om konsumentens anläggning inte uppfyller gällande krav så har elnätsföretaget rätt att begära att konsumenten på egen bekostnad vidtar rättelse. Sanktionen är ytterst att konsumentens anläggning fränkopplas. Med betryggande driftförhållanden avses bl.a. att konsumentens anläggning inte orsakar störning eller olägenhet för elnätsföretaget eller dess övriga kunder.

3.11 Konsumenten är skyldig att på elnätsföretagets begäran lämna uppgift om anslutna apparater och bruksföremål samt om dessas beskaffenhet och effektbehov.

På begäran från elnätsföretaget är konsumenten skyldig att lämna uppgifter om sina elapparater. Bestämmelsen behövs t.ex. för att kunna spåra övertoner och liknande som kan uppstå vid t.ex. användning av elektriska svetsapparater.

3.12 Konsumenten får inte koppla samman elnätsföretagets anläggning med annan kraftkälla eller anläggning om inte annat avtalats.

Av säkerhetsmässiga skäl är det viktigt att konsumenten inte leder in el på nätet utan att detta reglerats i avtal med elnätsföretaget. Exempel på annan kraftkälla är reservkraftsaggregat och småskaliga produktionsanläggningar avsedda att mata in el direkt till konsumentens anläggning.

3.13 Elnätsföretaget eller någon företag anlitat ska efter samråd med konsumenten lämnas tillträde till för denne tillgänglig anläggning och mätanordning.

Om konsumenten motsätter sig att elnätsföretaget eller någon detta anlitat får tillträde till elanläggning eller till mätanordningen som konsumenten råder över kan elnätsföretaget hos kronofogdemyndighet begära tillträde till anläggningen med stöd av denna bestämmelse.

3.14 Elnätsföretaget har rätt att göra en besiktning av konsumentens anläggning.

Om elnätsföretaget vid inkoppling eller besiktning upptäcker felaktigheter i konsumentens anläggning, ska elnätsföretaget underrätta konsumenten om detta.

En besiktning innebär inte att elnätsföretaget övertar det ansvar och de skyldigheter som konsumenten eller den som utfört arbete på konsumentens anläggning kan ha.

Se kommentaren till 3.13 angående tillträde till konsumentens anläggning. Ordet "en" är en obestämd artikel och inte ett räkneord. Bestämmelsen om rätt till besiktning är bl.a. till för kontroll av att konsumentens anläggning inte ska skada elnätsföretagets anläggningar.

Självfallet ska konsumenten underrättas om eventuella fel i dennes anläggning som elnätsföretaget upptäcker.

Tredje stycket klargör för motparten att denne inte kan åberopa besiktningen för att undgå eget ansvar.

3.15 Om elnätsföretaget och konsumenten kommit överens om att ett komplett femledarsystem ska finnas inom nätstationsområdet ska respektive part ha erforderlig kontroll över femledarsystemet så att funktionen upprätthålls i rimlig utsträckning. Överenskommelsen kräver ett separat avtal mellan parterna.

Femledarsystemet är ett känsligt system och för att upprätthålla funktionen som femledarsystem krävs ett övervakningssystem hos alla inblandade, dvs. såväl hos elnätsföretaget som hos konsumenten. För att aktuell bestämmelse ska bli tillämplig krävs att både elnätsföretaget och samtliga berörda kunder vars anläggningar är anslutna till nätstationen måste vara överens om att ha ett komplett femledarsystem installerat.

Ett särskilt problem uppstår när nya kundanläggningar behöver anslutas till berörd nätstation. En konsument, som har en sådan anläggning, måste i princip acceptera kravet på övervakningsutrustning för att kunna erhålla anslutning till detta system. Villkor för anslutning kan ytterst prövas av nätmyndigheten, varefter praxis på området successivt

utvecklas.

4. Mätning, insamling och rapportering av mätvärden samt fakturering

Mätning

- 4.1 Till konsumenten överförd el registreras av elnätsföretagets mätare eller av mätare som företaget godkännt.

Omfattar mätanordningen elmätare med överföring av mätvärden eller pulser till terminal eller centralsystem och den överförda registreringen inte överensstämmer med elmätarens ska elmätarens registrering gälla.

Det är viktigt att framhålla att det är elnätsföretaget som har ansvaret för registreringen av den el som överförs till konsumenten. Till konsumenten överförd el ska därför registreras av en av elnätsföretaget godkänd mätare.

I andra stycket klargörs, för undvikande av tolkningsproblem, att det är elmätarens registrering som ska följas.

- 4.2 Har konsumenten anledning att förmoda att fel föreligger i mätanordningen ska denne utan oskäligt dröjsmål anmäla detta till elnätsföretaget. Konsumenten har då rätt att påkalla provning av anordningen. Provnings utförs av elnätsföretaget, eller någon företaget anlitar, om konsumenten godtar det. Konsumenten har dock rätt att begära att provningen kontrolleras eller utförs av opartisk sakkunnig.

Notera att provningen verkställs av elnätsföretaget om konsumenten godtar detta. Det innebär att konsumenten måste tillfrågas om detta innan mätaren tas om hand för provning. Konsumenten ska således informeras om möjligheten till opartisk provning.

Det bör noteras att konsumenten enligt 4.4 ska informeras om den beräknade kostnaden för provningen.

- 4.3 Vid provning ska mätarens registrering anses godtagbar i det fall avvikelser inte är större än vad den får vara enligt vid var tid gällande föreskrifter. Är avvikelser större ska mätvärdena rättas och uttaget av el motsvara de rättade värdena.

Frågor om mätnoggrannhet för elmätare regleras i Styrelsens för ackreditering och teknisk kontroll (SWEDAC) föreskrifter och allmänna råd (STAFS 2015:1, 2015:2 och 2015:3).

- 4.4 Sker provning på konsumentens begäran och det då konstateras att mätarens registrering är godtagbar enligt punkten 4.3 ska konsumenten ersätta elnätsföretaget med högst de självkostnader som uppkommit för provningen. I annat fall bekostas provningen av elnätsföretaget. Företaget ska i förväg informera konsumenter som begär provning om beräknad kostnad för provningen.

I självkostnad ingår provningsavgift, transport- och arbetskostnader samt andra kostnader som elnätsföretaget kan ha för provningen, dock inte påslag för vinst.

Insamling och rapportering av mätvärden samt fakturering

- 4.5 Insamling av mätvärden ska ske i enlighet med vad som vid varje tid framgår av författning.

Insamling av mätvärden hos en konsument vars köp av el ingår i underlaget för schablonberäkning ska genomföras vid varje månadsskifte. Därutöver ska mätvärden insamlas vid byte av elhandelsföretag, påbörjande och avslutande av elleverans samt vid nyanslutning, permanent fränkoppling och byte av mätare.

Om elnätsföretaget inte kan genomföra insamling av mätvärden enligt ovan ska dessa fastställas på annat sätt i enlighet med vid var tid gällande föreskrifter.

Om inte annat framgår av författning ska insamling av mätvärden ske vid tidpunkt och på sätt som bestäms av elnätsföretaget.

En konsument som begär att elförbrukningen ska mätas på annat sätt än som ovan angivits ska av elnätsföretaget debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen därvid kräver en annan mätutrustning ska konsumenten debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras konsumenten. Trots det som sägs i föregående stycke får en konsument, som ingått ett avtal om leverans av el som förutsätter att mängden överförd el ska mätas per timme, inte debiteras merkostnader för detta.

Bestämmelsen bygger på mätförfordningen samt mätföreskrifterna. I mätföreskrifterna används begreppen insamling av mätvärden respektive avläsning av mätvärden. Avläsning av mätvärden innebär att elnätsföretaget måste läsa av mätaren på plats hos konsumenten. Se närmare mätföreskrifterna när respektive metod ska användas. Med insamling av mätvärden menas att mätvärden kan avläsas på plats eller samlas in på distans.

Tredje stycket avser den situation då elnätsföretaget inte kan genomföra insamling. I mätföreskrifterna finns då beskrivna alternativ för hur elnätsföretaget ska agera beroende på orsaken till att insamling inte kan ske.

Beräkning av ett mätvärde görs när elnätsföretaget inte kunnat samla in mätvärden vid föreskriven tidpunkt. För att beräkna mätvärdet krävs att mätvärdet närmast innan och närmast efter den aktuella tidpunkten används för interpolering.

När elnätsföretaget inför föreskriven rapporteringstidpunkt har kontrollerat och dokumenterat att en mätarställning inte kan registreras på grund av att elanläggningen och elmätaren är frånkopplade, ska elnätsföretaget istället rapportera senast kända mätarställning till elhandelsföretaget.

4.6 Elnätsföretagets skyldigheter att rapportera mätvärden regleras i författning.

Elnätsföretaget ska senast vid fakturering till konsument vars köp av el ingår i underlaget för schablonberäkning, och på begäran till det företag som konsumenten utsett, informera om följande utan särskild kostnad för konsumenten:

- mätarställningar vid varje månadsskifte,
- energiförbrukning under mätperioden,
- beräknad årsförbrukning samt
- förbrukningsstatistik per månad i kWh för de senaste tretton månaderna. I de fall det begärs ska elnätsföretaget lämna uppgifter om konsumentens förbrukningsstatistik för en längre period om dessa uppgifter finns tillgängliga.

För konsumenter med en uttagspunkt som timavräknas per dygn och för konsumenter med en timmätt schablonavräknad uttagspunkt har elnätsföretaget ytterligare informationsskyldigheter som framgår av författning.

Vid påbörjad elleverans eller vid byte av elhandelsföretag (påbörjande eller övertagande av elleverans) ska elnätsföretaget senast 15 vardagar efter att leverans påbörjats/övertagits till konsument informera om följande:

- tidpunkten för påbörjande eller övertagande av elleverans,
- orsaken till meddelandet (påbörjande eller övertagande av elleverans),
- vilket elhandelsföretag som har avtal om elleverans i uttagspunkten,
- anläggningsidentitet (anl id),
- identitet för nätavräkningsområde (områdes id) samt
- mätaridentitet.

Till berörda elhandelsföretag sker motsvarande rapportering enligt författning.

När det gäller uppgifterna i andra stycket kan elnätsföretaget lämna dessa till konsumenten skriftligen, exempelvis per brev eller på fakturan. Rapporteringsskyldigheten anses också uppfyllt om dessa uppgifter finns tillgängliga för konsumenten via elnätsföretagets webbplats. Detta förutsatt att konsumenten informeras om denna informationskanal skriftligen, exempelvis per brev eller på fakturan, och att konsumenten har möjlighet att få dessa uppgifter skriftligen utan någon extra kostnad.

Eftersom beräknad årsförbrukning enligt mätföreskrifterna utgörs av de sista tolv månaderna kommer den ändras för varje månad. Förbrukningsstatistiken ska som huvudregel omfatta tretton månader för att konsumenten ska kunna jämföra anläggningens förbrukning senaste månaden med förbrukningen samma månad föregående år. Särskilt ska dock alltid beaktas den begränsning som finns i PUL avseende rätt att lämna ut förbrukningsstatistik som hänför sig till tidigare kund. Detta innebär att elnätsföretaget bara kan lämna ut uppgifter om nuvarande kunds förbrukningsstatistik.

Tredje stycket har införts som en upplysning och avser den situationen då konsumenten har ett sådant avtal med elhandelsföretaget som förutsätter timmätning. Se närmare mätföreskrifterna 11 kap. 1 och 2 §§.

Uppgifterna i fjärde stycket ska sändas till konsumenten för att denne ska kunna reagera snabbt vid eventuella felaktigheter.

4.7 Fakturering ska grundas på insamlade mätvärden.

Om synnerliga skäl föreligger får dock faktureringen ske preliminärt och baseras på uppskattad mängd överförd el. Den uppskattade mängden överförd el ska då fastställas med ledning av konsumentens tidigare kända förbrukning samt övriga omständigheter som t.ex. av konsumenten uppgivna förändringar som kan antas påverka mängden överförd el.

Fakturering ska ske med högst tre månaders intervall om inte parterna kommit överens om annat. Konsumenten har dock rätt att välja månadsfakturering.

Om elnätsföretaget inte haft rätt att fakturera konsumenten preliminärt enligt andra stycket, men så ändå skett, har konsumenten rätt till en kostnads- och räntefri avbetalningsplan avseende avstämt belopp där antalet delbetalningar står i relation till den tid förseelsen varat.

Har preliminär fakturering pågått längre än åtta månader räknat från senaste faktura som grundats på insamlade värden ska avstämningsfakturan reduceras med 15 procent av skillnaden mellan vad som slutligt respektive preliminärt fakturerats. Vidare har konsumenten rätt till en kostnads- och räntefri avbetalningsplan avseende avstämt belopp där antalet delbetalningar står i relation till den tid förseelsen varat.

Om avtalad fakturering har uteblivit och det beror på elnätsföretaget har konsumenten rätt till en kostnads- och räntefri avbetalningsplan där antalet delbetalningar står i relation till antalet uteblivna fakturor.

Har avtalad fakturering helt uteblivit, för viss period, och detta beror på omständigheter inom elnätsföretagets kontroll, har elnätsföretaget inte rätt att kräva betalning för fordringar som är äldre än tolv månader.

Vid avstämning av fakturering som har grundats på uppskattade mätvärden (preliminär fakturering) ska avstämningen efter insamling av mätvärden (slutlig fakturering) ske med hänsyn tagen till de olika priser som har tillämpats för den tid avstämningen omfattar. Om inte särskilda skäl för annan beräkningsgrund föreligger ska uppskattningen därvid utföras som om konsumentens förbrukning följt kundkategorins normala förbrukningsmönster.

Fakturering får, endast om konsumenten särskilt valt detta, omfatta kostnader som uppstår efter fakturans förfallodag.

Om ett elnätsföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Om det finns anledning att anta att konsumenten i god tro betalat faktura som med fog kan uppfattas som slutlig för viss tidsperiod föreligger inte ytterligare betalningsskyldighet för sådan period.

Då avtalsförhållandet upphör ska konsumenten få en slutfaktura inom sex veckor från den dag då avtalet upphörde. Efter det att elnätsföretaget sânt en slutfaktura får ingen ytterligare fakturering ske. Om inte synnerliga skäl föreligger ska fakturering vara grundad på insamlade mätvärden då avtalsförhållandet upphör.

Huvudregeln är att fakturering ska grundas på insamlade mätvärden. I kommentaren till 4.5 förklaras vad som i mätföreskrifterna avses med insamlade mätvärden.

I andra stycket anges att fakturering får ske preliminärt om synnerliga skäl föreligger. Elnätsföretaget har långtgående skyldigheter för att genomföra mätning och insamling och det finns endast ett fåtal undantagsfall då elnätsföretaget har rätt att fakturera preliminärt. Synnerliga skäl kan exempelvis föreligga då elmätaren är trasig, då elmätaren inte är tillgänglig eller vid omfattande systematiska fel i insamlingen. Ju längre tid preliminär fakturering tillämpas desto högre blir kraven på att elnätsföretaget ska samla in mätvärden. Det är viktigt att elnätsföretagen tar fram en rutin för hur hanteringen ska gå till när ett mätvärde inte kommer in. En sådan rutin bör innehålla tidpunkt när elnätsföretaget måste genomföra en avläsning på plats. Om de egna försöken att komma åt mätaren misslyckas bör rutinen vidare innebära att ansökan om handräckning till kronofogdemyndighet görs.

Bestämmelsen innebär inte ett förbud mot att fakturera preliminärt om synnerliga skäl inte kan åberopas av elnätsföretaget. Däremot kan preliminär fakturering som sker i strid med bestämmelsen innebära att elnätsföretaget drabbas av sanktioner i enlighet med fjärde stycket. Det är emellertid alltid bättre att fakturera preliminärt än att avstå från att fakturera.

Av bestämmelsen framgår vidare att faktureringen i dessa fall ska baseras på uppskattad mängd överförd el. Denna uppskattning ska skiljas från de fall elnätsföretagen beräknar saknade mätvärden. I detta fall är det istället fråga om att uppskatta underlaget för faktureringen. Hur uppskattningen ska gå till framgår av bestämmelsen.

Tredje stycket reglerar faktureringsintervall. Elnätsföretaget kan exempelvis välja faktureringsintervall utifrån kundkategori och förbrukning. Här bör konsumentens intresse av lämpliga faktureringsbelopp beaktas. Intervallet får inte vara längre än tre månader om inte särskild överenskommelse träffats med konsumenten. Konsumenten har alltid rätt att välja månadsfakturering. Fjärde stycket reglerar det förhållande att preliminär fakturering har skett utan att synnerliga skäl enligt andra stycket föreläggat. Så kan vara fallet när synnerliga skäl aldrig föreläggat eller när sådana skäl har föreläggat men elnätsföretaget borde ha avhjälpt dessa. Exempelvis då elnätsföretaget inte försökt genomföra en avläsning på plats eller, då sådana försök misslyckats, inte ansökt om handräckning hos kronofogdemyndighet. I dessa fall har konsumenten rätt att få betala senare avstämt belopp enligt en kostnads- och räntefri avbetalningsplan. Sådan avbetalningsplan ska inte upprättas med automatik utan konsumenten har getts rätt att bestämma när detta ska bli aktuellt. Det innebär att konsumenten som utgångspunkt måste begära att få en avbetalningsplan. Något formkrav för sådan begäran finns inte utan kan framställas muntligen. Det är dock lämpligt att själva avbetalningsplanen upprättas skriftligen.

Antalet delbetalningar ska stå i relation till den tid förseelsen varat, dvs. ska motsvara den tid då synnerliga skäl inte föreläggat. Utan särskild överenskommelse i avbetalningsplanen ska antalet delbetalningar motsvara det faktureringsintervall som tillämpas mellan parterna. I de fall det aldrig föreläggat synnerliga skäl enligt andra stycket ska avbetalningsperioden omfatta hela den tid under vilken preliminär fakturering skett. Har

grund för preliminär fakturering förelegat men därefter upphört måste tidpunkten för förseelsens inträde bestämmas, om elnätsföretaget inte väljer att erbjuda en avbetalningsplan som omfattar hela perioden även i dessa fall.

Enligt femte stycket har konsumenten rätt till en reducering på avstämningsfakturan med 15 procent av mellanskillnaden av det preliminärt fakturerade beloppet och det slutligt fakturerade beloppet om preliminär fakturering sker längre tid än åtta månader. Detta gäller oavsett om grund för preliminär fakturering förelegat enligt andra stycket eller inte. Det är endast i det fall som elnätsföretaget preliminärfakturerat för lågt som regeln träder in. Reducering av avstämningsfakturan ska göras utan särskild begäran från konsumenten. Konsumenten har alltid rätt till en kostnads- och räntefri avbetalningsplan om preliminär fakturering pågått längre än åtta månader. Antalet delbetalningar ska relateras till hela den tid preliminär fakturering pågått. För upprättande av avbetalningsplan, gäller i övrigt samma regler som beskrivs i fjärde stycket.

Bestämmelsen i sjätte stycket behandlar den situation då fakturering helt uteblivit och detta beror på något fel eller någon omständighet som elnätsföretaget svarar för. Det kan t.ex. vara fråga om fel i faktureringsystemet. I ett sådant fall har konsumenten rätt till en kostnads- och räntefri avbetalningsplan där antalet delbetalningar står i relation till antalet uteblivna fakturor. Beträffande upprättande av avbetalningsplan, se närmare under fjärde stycket. Detta innebär som exempel att om fakturering som skulle skett en gång per månad uteblivit vid tre tillfällen har konsumenten rätt till en plan som innebär avbetalning vid tre tillfällen och med ett intervall om en månad mellan varje delbetalning.

Innebörden av sjunde stycket är att huvudregeln om att en fordran preskriberas gentemot en konsument efter tre år inte är tillämplig under de särskilda omständigheter som anges i bestämmelsen. Om elnätsföretaget inte fakturerar konsumenten i enlighet med avtal, och detta sker under en sammanhängande period, har konsumenten inte längre en skyldighet att erlägga betalning för fordringar som har uppstått tidigare än ett år tillbaka i tiden. Bestämmelsen är tillämplig i de fall konsumenten inte erhållit någon faktura i enlighet med det fakturaintervall som avtalats mellan parterna. Bestämmelsen avser att tydliggöra att det är bättre för konsumenten att alltid erhålla en faktura i enlighet med avtal, oavsett om korrekta mätvärden har erhållits eller inte, istället för att fakturering helt ska utebli.

Åttonde stycket reglerar hur en differens mellan preliminär fakturering och slutlig fakturering ska prissättas. Priserna kan ha varierat under den avstämda perioden. Vid avstämning är det därför viktigt att skillnaden mellan preliminärt fakturerad och slutligt fakturerad förbrukning återspeglar konsumentens förbrukningsmönster under perioden så att de olika priser (inklusive alla skatter och avgifter) som kan ha varit under perioden beaktas i detta sammanhang. Det är således inte tillåtet att för hela perioden tillämpa de priser och avgifter som gäller när avstämningsfaktura skapas om konsumentens pris eller andra avgifter har varierat under perioden.

Konsumentens förbrukningsmönster ska, om inte särskilda skäl för annan beräkningsgrund föreligger, bygga på kundkategorins normala förbrukningsmönster. Med kundkategorier avses t.ex. lägenhetskunder, villa utan elvärme och villa med elvärme. Det förfarande som nu beskrivits är i linje med avgörande från Allmänna reklamationsnämnden (avgörande 2002-6364). Särskilda skäl kan vara att mätvärden i ett senare skede har kunnat samlas in.

I nionde stycket ges möjlighet att frångå huvudregeln om att kostnader inte får faktureras för tid efter fakturans förfallodag. Det krävs dock att konsumenten aktivt tagit initiativ till detta eller tagit ställning till ett särskilt erbjudande. Detta kan exempelvis bli aktuellt om konsumenten vill ha så få fakturor som möjligt per år och att dessa fakturor då delvis omfattar tid efter fakturans förfallodag.

Tionde stycket är en bestämmelse som kommer från 11 kap. 15 § andra stycket ellagen. Bestämmelsen kräver att förskottsfakturan beräknas utifrån den enskilde konsumentens

förväntade förbrukning. Skälighetskravet tar främst sikte på att förskottsbegäran inte kan avse en alltför lång tidsperiod.

Elfte stycket har förts in i avtalsvillkoren för att spegla gällande praxis. Utgångspunkten när det gäller fakturering av el är att konsumenten är skyldig att betala för den el som förbrukats, om fordran ej preskriberats enligt den treåriga preskriptionsfristen i preskriptionslagen. Om speciella omständigheter föreligger kan undantag göras från den principen. En sådan omständighet kan vara att betalningsskyldigheten för konsumenten fallit bort i enlighet med sjunde stycket eller att konsumenten varit i god tro, dvs. trots och haft anledning att tro att tidigare fakturering utgjort slutlig reglering för perioden. Ett exempel då det finns grund för bedömningen att konsumenten inte är att anses vara i god tro är om faktureringen innehåller s.k. nollförbrukning i en uttagpunkt där det kontinuerligt skett förbrukning. Om däremot avvikelser mellan den verkliga förbrukningen och faktureringen är liten är utgångspunkten istället den motsatta, dvs. att konsumenten är i god tro. God tro omfattar även priset.

Beträffande formuleringen "med fog kan uppfattas som slutlig" har vad som anges i fakturan stor betydelse. Om det av fakturan framstår som att förbrukningen för perioden är kundens verkliga förbrukning så får normalt detta anses innefatta att kunden haft fog för att uppfatta fakturan som slutlig. Observera dock att kunden för att undgå ytterligare betalningsskyldighet också ska vara i god tro.

Den praxis som finns ställer mycket låga krav på kunderna (se Högsta domstolens avgörande NJA 1991 s. 3 samt Allmänna reklamationsnämndens avgörande 2003-6113). Det bör dock anmärkas att NJA-avgörandet är före avregleringen av elmarknaden och ARN-avgörandet före införandet av månadsvis avläsning och fakturering på faktiska värden. Eventuell betydelse av dessa förändringar har ännu inte behandlats i praxis.

Sista stycket handlar om slutfakturerings när avtalsförhållandet med konsumenten upphör. Av bestämmelsen framgår att konsumenten ska få en slutfaktura inom sex veckor. Ambitionen ska alltid vara att skicka en slutfaktura inom sex veckor men bestämmelsen innebär inte ett förbud mot att slutfaktureras senare. Om fakturering sker senare kan detta innebära en försummelse från elnätsföretagets sida som kan berättiga konsumenten till ersättning för eventuell skada p.g.a. den sena faktureringen. Däremot innebär bestämmelsen att om konsumenten fått en slutfaktura kan ingen ytterligare fakturering ske. Synnerliga skäl krävs för att slutfakturan inte ska grundas på insamlade mätvärden. I dessa fall måste elnätsföretaget uppskatta förbrukningen och fakturan får därmed grundas på den uppskattade förbrukningen.

4.8 Om det vid provning eller på annat sätt konstaterats att mätanordningen inte fungerar eller om denna registrerat annan mängd överförd el än den verkliga eller har fel skett vid insamling av mätvärden, uppskattar elnätsföretaget efter samråd med konsumenten och berörda elhandelsföretag den mängd el som överförts. Uppskattningen ska ligga till grund för elnätsföretagets fakturering.

Har överförd mängd uppskattats enligt föregående stycke ska elnätsföretaget meddela detta senast i samband med faktureringen.

Eftersom både elnätsföretag och elhandelsföretag är beroende av ett korrekt underlag för fakturering är det viktigt att samråd sker med berörda elhandelsföretag i här aktuella fall. Notera att samråd ska ske även med konsumenten.

Separat brev med förklaring till felorsak/åtgärd och uppskattning som ligger till grund för fakturering skickas senast i samband med fakturering.

I konsumentförhållanden gäller för krav mot konsumenten en preskriptionstid om tre år medan konsumenten kan framställa krav mot elnätsföretaget inom 10 år.

Om konsumenten har fakturerats för mindre mängd överförd el än vad som förbrukats kan rätten att kräva tilläggsbetalning för icke fakturerad mängd överförd el enligt allmänna

rättsliga principer i vissa fall ha gått förlorad trots att preskription inte inträtt. Se vidare kommentaren till 4.7 elfte stycket.

- 4.9 Uppskattad överföring enligt punkten 4.8 ska fastställas med ledning av konsumentens tidigare kända mätvärden samt övriga omständigheter som kan ha påverkat omfattningen av överföringen.**

Övriga omständigheter som ska beaktas kan t.ex. vara konsumentens upplysning om ändrad elanvändning.

- 4.10 Har den uppskattade överföringen i något av ovanstående fall baserats på oriktiga antaganden, ska reglering av det felaktigt fakturerade beloppet ske utan dröjsmål efter det att felet konstaterats. Avser regleringen mindre belopp sett i relation till årskostnaden ska den normalt ske vid påföljande faktureringsstillfälle, såvida inte konsumenten begär att få det utbetalt särskilt.**

Huvudregeln är att justering av felaktigt fakturerade belopp ska ske utan dröjsmål. Uttrycket mindre belopp ska bedömas utifrån konsumentens årskostnad. Det blir olika från fall till fall med hänsyn till storleken av konsumentens elanvändning. Observera att konsumenten har rätt att efter begäran få även ett mindre belopp reglerat genom särskild utbetalning. Varje företag kan ha en egen policy angående vad som avses med mindre belopp. Sådan policy kan tas in i avgiftsbestämmelserna.

5. Betalning och säkerhet

- 5.1 Elnätsföretaget ska informera konsumenten om vilka betalningssätt och faktureringsalternativ som konsumenten har.**

Ett elnätsföretag får inte missgynna en konsument endast på grund av det betalningssätt konsumenten har valt.

Med betalningssätt och faktureringsalternativ avses exempelvis pappersfaktura, e-faktura, autogiro, frekvens mellan fakturorna etc.

- 5.2 Konsumenten ska betala för att vara ansluten till nätet och för överföring av el. Betalningsskyldigheten omfattar även överföring av el som konsumenten inte kunnat tillgodogöra sig på grund av fel inom sin anläggning, eller av annan orsak som inte beror på elnätsföretaget.**

Betalningsskyldigheten omfattar all överföring av el till konsumentens anläggning, således även överföring av el som avletts genom olovlig kraftavledning. Uttrycket "annan orsak" avser t.ex. situationen då någon annan olovligen avlett el från konsumentens anläggning.

- 5.3 Om konsumenten börjar ta ut el i uttagspunkten utan att ha något giltigt avtal med ett elhandelsföretag ska konsumenten betala för elen till det elhandelsföretag som elnätsföretaget är skyldigt att anvisa enligt punkten 8.3, enligt de villkor som detta elhandelsföretag tillämpar.**

Denna bestämmelse reglerar fall då en konsument börjar ta ut el utan att ha ett giltigt avtal med ett elhandelsföretag. Denna situation kan inträffa t.ex. när en anläggning inte är fränkopplad och en konsument flyttar in utan att ha anmält detta. Konsumenten har då en faktisk möjlighet att ta ut el i uttagspunkten. Vid sådant förhållande är konsumenten enligt ellagen 8 kap. 8 § 5 stycket skyldig att betala för elen till anvisat elhandelsföretag, se även 8 kap. 8a § ellagen. Det bör särskilt påpekas att elnätsföretaget inte har någon skyldighet att hålla anläggningen tillkopplad om det inte finns någon betalande kund i uttagspunkten.

Bestämmelsen är också tillämplig om ett elhandelsföretag häver elleveransavtalet och anmälan om elleverans inte gjorts av något nytt elhandelsföretag. I en hävningsituation åligger det hävande elhandelsföretag att anmäla detta till elnätsföretaget. När detta sker saknar elnätsföretaget möjlighet att fränkoppla anläggningen utan ska anvisa konsumenten

elleverans från anvisat elhandelsföretag. Först när det anvisade elhandelsföretaget meddelar elnätsföretaget om fränkoppling, t.ex. på grund av att konsumenten inte ställt skälig säkerhet, kan elnätsföretaget fränkoppla anläggningen.

- 5.4 Betalning ska vara elnätsföretaget tillhanda senast på den i elnätsföretagets faktura angivna förfallodagen, vilken infaller tidigast 20 dagar efter det att elnätsföretaget avsänt fakturan. Förfallodagen bör som huvudregel infalla tidigast den 28:e dagen i månaden.**

Vid betalning via plus- eller bankgiro är beloppet elnätsföretaget tillhanda när det har bokförts på dess konto.

Betalningsfristen är 20 dagar och förfallodagen bör som huvudregel infalla tidigast den 28:e i månaden. Notera dock att det inte finns något hinder mot att förfallodagen inträffar efter månadsskiftet. Dock bör förfallodagen inte gå för långt in i månaden. Det finns ingen absolut tidsgräns men förfallodagen bör vara i anslutning till månadsskiftet för att begreppet "tidigast den 28:e" inte ska förlora sin betydelse.

För att konsumenten verkligen ska få den angivna betalningstiden är det viktigt att fakturan skickas i omedelbar anslutning till att den framställs och med nyttjande av sådan postgång att försändelsen i normalfallet når konsumenten inom en till tre vardagar. Även vid e-faktura är det dagen för avsändandet som är avgörande för tidsfristen.

- 5.5 Sker inte betalning i rätt tid har elnätsföretaget rätt att av konsumenten, förutom fakturabeloppet, fordra ränta enligt räntelagen från den i fakturan angivna förfallodagen och ersättning för de kostnader som är förenade med dröjsmålet. Hit räknas även kostnader för skriftlig betalningspåminnelse samt kostnader för verkställighet av betalnings- eller annan förpliktelse.**

Dröjsmålsränta ska betalas från förfallodagen till dess betalning sker. Enligt räntelagen är dröjsmålsräntan för närvarande åtta procentenheter utöver gällande referensränta. Referensräntan fastställs av Riksbanken två gånger per år, att gälla för det kommande kalenderhalvåret. Med kostnader för verkställighet osv. avses t.ex. ansökningsavgifter och kostnader hos kronofogdemyndighet och domstol.

- 5.6 Om elnätsföretaget, vid avtalets ingående, har skälig anledning att befara att konsumenten inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser har elnätsföretaget rätt att begära godtagbar säkerhet eller förskottsbetalning för överföringen. Skälig anledning kan exempelvis vara brister eller förseningar beträffande tidigare betalningsförpliktelser till elnätsföretaget eller kännedom om att konsumenten ådragit sig betalningsanmärkningar.**

Om konsumenten under avtalstiden har försummat sina betalningsförpliktelser till elnätsföretaget har elnätsföretaget rätt att begära godtagbar säkerhet eller förskottsbetalning för fortsatt överföring.

Om elnätsföretaget enligt första eller andra stycket har rätt att begära säkerhet eller förskottsbetalning, har elnätsföretaget också rätt att kräva månadsfakturerings.

Säkerhet eller förskottsbetalning får inte omfatta större belopp än vad som motsvarar fyra månaders beräknade avgifter för anslutningen och överföringen.

Om ett elnätsföretag tillämpar ett system med förskottsbetalning, ska detta vara skäligt och grundat på den förväntade förbrukningen.

Har konsumenten under en tid av sex månader från det att säkerhet ställdes eller förskottsbetalning första gången betalades i rätt tid fullgjort sina betalningsförpliktelser ska den ställda säkerheten återlämnas respektive kravet på förskottsbetalning avbrytas.

Om konsumenten har ställt säkerhet enligt denna punkt ska deponerade medel placeras på räntebärande konto, skilt från elnätsföretagets egna tillgångar.

Första stycket är tillämpligt när konsumenten ingår avtal med elnätsföretaget. Kravet att elnätsföretaget ska ha "skälig anledning" att befara att konsumenten inte kommer att fullgöra sina betalningsförpliktelser innebär att det måste föreligga något objektivt konstaterat förhållande hos konsumenten som ger grund för elnätsföretaget att anta att förlustrisken är större än normalt och därför anledning för elnätsföretaget att gardera sig mot detta. Upprepade förseningar med betalning av fakturan kan liksom betalningsanmärkningar vara skäl att fordra säkerhet eller förskottsbetalning.

Andra stycket är tillämpligt under pågående avtalstid. Konsumenten kan anses ha försummat sina betalningsförpliktelser om denne vid upprepade tillfällen varit försenad med betalning av fakturan. Försummelse kan även innefatta andra typer av upprepade felaktigheter exempelvis inbetalning av för litet belopp. Däremot bör inte enstaka förseningar eller andra felaktigheter vid betalning innebära att konsumenten ska anses ha försummat sina betalningsförpliktelser enligt bestämmelsen.

Godtagbar säkerhet kan vara t.ex. deposition, borgen eller bankgaranti. Ett annat sätt för en konsument att tillgodose elnätsföretagets krav är att lämna förskottsbetalning. Ofta blandas förskott och säkerhet ihop. Dessa företeelser är inte samma sak. Förskott kan sägas vara betalning för ännu inte överförd el, medan säkerhet är något man vid utebliven betalning från konsumenten kan ta i anspråk för redan överförd el. Ett förskott används omedelbart som betalning när elöverföring skett medan en säkerhet kan ligga och "vila" länge innan den tas i bruk på grund av att konsumenten inte betalar. Vanligtvis betalas förskott vid varje faktureringsstillfälle. I praktiken sker detta genom att konsumenten vid övergången till förskottsbetalning utöver den ordinarie fakturan även betalar för nästkommande fakturaperiod.

Tredje stycket innebär att oavsett om parterna har avtalat om längre faktureringsintervall så har elnätsföretaget en rätt att införa månadsfakturerings. Denna rätt föreligger dock endast så länge elnätsföretaget har rätt att begära säkerhet eller förskott enligt första eller andra stycket. Detta innebär också att om förutsättningarna enligt första eller andra stycket upphör efter en tid, upphör även möjligheten att kräva att konsumenten månadsfaktureras. Säkerhet och förskottsbetalning får inte begäras för större belopp än vad som motsvarar fyra månaders beräknad avgift. Det ska framhållas att storleken på förskottet/säkerheten ska spegla den ekonomiska risk som föreligger enligt elnätsföretagets bedömning. Det innebär att beloppet kan motsvara en kortare tid än den angivna. Observera att beräkningen ska baseras på den aktuella konsumentens förväntade förbrukning. I den beräknade avgiften ingår också ersättning för t.ex. myndighetsavgifter och skatter.

När konsumenten under sex månaders tid har visat att den sköter sina betalningar har elnätsföretaget inte längre rätt att behålla säkerheten eller kraven på förskottsbetalning eller månadsfakturerings.

Sista stycket avser de fall där konsument ställt säkerhet genom att inbetala ett belopp till elnätsföretaget. Detta belopp är konsumentens egendom och ska därför finnas på ett konto skilt från elnätsföretagets tillgångar. Det inbetalda beloppet får inte disponeras av elnätsföretaget i annat fall än när konsumenten uteblivit med betalningen. Kontot ska till sin typ vara räntebärande. Det finns dock inga krav på räntenivån. Räntan är konsumentens egendom. Elnätsföretaget bör upprätta ett depositionsavtal med konsumenten som reglerar frågor om hur säkerheten och räntan ska hanteras.

6. Avbrytande av överföring av el (frånkoppling) samt återinkoppling

6.1 När det gäller elnätsföretagets rätt att avbryta överföringen av el på grund av konsumentens avtalsbrott finns särskilda bestämmelser i ellagen.

I ellagen finns särskilda bestämmelser om konsumentskydd vid överföring av el. En viktig del i denna reglering är bestämmelserna om hur och när överföringen av el får avbrytas. Regleringen i 6.2-6.3 motsvarar 11 kap. 3-4 §§ ellagen. 6.1 har intagits för att klargöra att avtalstexten återspeglar den reglering som finns i ellagen. Se också Energiföretagen Sveriges vägledning "Hantering av bristande betalning och andra avtalsbrott - Vid överföring och leverans av el".

6.2 Frånkoppling får ske om konsumenten försummar sina skyldigheter och försummelsen utgör ett väsentligt avtalsbrott.

Innan frånkoppling sker ska konsumenten uppmanas att inom viss skälig tid vidta rättelse och, i annat fall än som avses i punkten 6.3 nedan, underrättas om att frånkoppling annars kan ske. Sker rättelse får frånkoppling inte ske.

Sedan avtal ingåtts får frånkoppling inte ske endast på den grunden att konsumenten inte lämnat säkerhet eller betalat i förskott.

Om omständigheterna ger anledning att befara att frånkoppling skulle medföra ej obetydlig personskada eller omfattande sakskada, får frånkoppling inte ske. Det gäller dock inte om konsumenten handlar otillbörligt.

Bedömningen om konsumentens försummelse utgör ett väsentligt avtalsbrott bör enligt ellagens förarbeten ske utifrån avtalsbrottets betydelse för elnätsföretaget i enlighet med allmänna kontraktsrättsliga principer.

När det gäller bristande betalning bör sådana omständigheter som skuldens storlek och antalet obetalda avgifter vara av avgörande betydelse. Är det fråga om något enstaka dröjsmål avseende mindre belopp bör väsentlighetskravet normalt inte anses vara uppfyllt. Vid bedömning av om väsentlighetskravet är uppfyllt ska också eventuella delbetalningar som sker under handläggningstiden beaktas. I de fall en konsument systematiskt under lång tid endast betalar en del av nätfakturorna kan detta vara att anse som ett väsentligt avtalsbrott. Observera att nätdelen respektive eldelen måste bedömas var för sig. Möjligheten att frånkoppla konsumentens anläggning avser endast den anläggning för vilken konsumenten försummat sina skyldigheter.

Andra väsentliga avtalsbrott kan också leda till frånkoppling, t.ex. vid överträdelse mot 3.12.

Eftersom elnätsföretagets ansvar inte omfattar konsumentens anläggning kan frånkoppling inte göras på grund av säkerhetsbrister i denna. I stället bör anmälan göras till Elsäkerhetsverket som kan förelägga konsumenten att vidta åtgärder. I sista hand kan Elsäkerhetsverket begära att elnätsföretaget frånkopplar anläggningen.

Konsumenten ska uppmanas att vidta rättelse. Tidsfristen ska anges i uppmaningen och vara skälig. I ellagens förarbeten anges att skälig tid vid betalningsförsummelse normalt inte torde understiga två veckor. Vid andra typer av försummelser får bedömning göras från fall till fall. Är det fråga om rena elsäkerhetsaspekter torde konsumentens tid för rättelse bli mycket kort. Observera att om försummelsen inte gäller betalning ska konsumenten underrättas om att frånkoppling kan bli aktuell om rättelse inte sker. Avser försummelsen betalning bör konsumenten enligt lagens förarbeten underrättas om att sociala myndigheter kan komma att kopplas in i ett senare skede om betalning inte sker. Däremot får konsumenten i detta skede inte underrättas om att frånkoppling kan bli aktuell.

Tredje stycket innebär att i ett pågående avtalsförhållande får frånkoppling inte ske om konsumenten vägrar ställa säkerhet eller lämna förskott. Skälet till att detta stycke införts är att elnätsföretaget inte ska kunna kringgå procedurerna som krävs vid frånkoppling på grund av bristande betalning. Begreppet "sedan avtal ingåtts" innebär dock att

frånkoppling kan ske om en anläggning är tillkopplad och konsumenten börjar ta ut el, inte betalt säkerheten/förskottet som begärts och elnätsföretaget därefter inte accepterat konsumenten som avtalspart.

Enligt ellagens förarbeten tar bestämmelserna i fjärde stycket sikte på akuta situationer och innebär ingen undersökningsplikt för elnätsföretaget. Bestämmelserna är tillämpliga på omständigheterna i det enskilda fallet. Som ett exempel på när ej obetydlig personskada kan uppstå nämns i förarbetena det fall att elnätsföretaget får uppgift om att konsumenten eller någon annan i dennes hushåll lider av en allvarlig sjukdom och det är sannolikt att tillståndet hastigt skulle försämrats genom en frånkoppling av elen. Med omfattande saksador avses värdemässigt stora skador företrädesvis på en byggnad. Kan det t.ex. befaras att vattenledningssystemet i en byggnad fryser sönder bör således inte elöverföringen avbrytas. Vid bedömningen måste även vägas in att konsumenten är skyldig att vidta åtgärder för att begränsa sin skada. Vid frånkopplingstillfället kan det således ha betydelse om konsumenten är hemma eller inte.

Som exempel på att konsumenten handlar otillbörligt nämns i förarbetena en konsument som riskerar att drabbas av skada och inte betalar fast denne har betalningsförmåga.

6.3 Om avtalsbrottet består i att konsumenten försummat att betala för överföring av el gäller, utöver vad som anges i punkten 6.2, att konsumenten sedan tiden för rättelse gått ut ska uppmanas att betala inom tre veckor från det att denne har delgetts uppmaningen och en underrättelse om att frånkoppling annars kan ske.

Ett meddelande om den uteblivna betalningen ska samtidigt lämnas till socialnämnden i den kommun där konsumenten får el överförd.

Skер betalning eller är fordringen tvistig, får frånkoppling inte ske. Frånkoppling får inte heller ske om socialnämnden inom den tid som anges i första stycket skriftligen har meddelat den som lämnat underrättelsen att nämnden tar på sig betalningsansvaret för skulden.

För att en fordran ska anses som tvistig krävs att konsumenten framställt en rättsligt relevant invändning i sak. En sådan framställning bör vara skriftlig.

Om fordran är föremål för tvist får överföringen av el inte avbrytas. Det innebär att konsumenten måste betala den del av fordran som konsumenten och elnätsföretaget är överens om att konsumenten ska betala. Den del som är tvistig behöver inte betalas förrän tvisten är avgjord.

Om tiden för rättelse enligt 6.2 gått ut och konsumenten inte har betalt ska denne återigen uppmanas att betala. Enligt denna uppmaning har konsumenten tre veckor på sig att betala från det att konsumenten har delgetts uppmaningen innehållande en underrättelse om att elöverföringen annars kan avbrytas. Konsumenten ska delges enligt reglerna i delgivningslagen (2010:1932). Samtidigt med delgivningen ska ett meddelande skickas till socialnämnden i den kommun där konsumenten får sin el överförd. Det finns ingen anledning att inte ge socialnämnden möjlighet att agera fram till dess att konsumentens delgivningstid gått ut. Detta innebär dock inte att man har någon skyldighet att ta någon förnyad kontakt med socialnämnden efter att meddelandet sänts dit.

Det ska noteras att uppmaningen till konsumenten och meddelandet till socialnämnden enligt första stycket i bestämmelsen ska upprättas i enlighet med bestämmelserna i elförordningen (2013:208). Därvid gäller att uppmaningen till konsumenten ska formuleras i exakt överensstämmelse med elförordningen.

Det finns inte några bestämmelser som reglerar hur länge elnätsföretaget kan avvakta från det att treveckorsfristen från delgivningen löpt ut till att elnätsföretaget frånkopplar konsumentens anläggning. Det rekommenderas dock att nämnda tid blir så kort som möjligt. Vidare bör konsumenten underrättas särskilt om åtgärden för det fall längre tid än en månad förflutit från delgivningen.

Om en amorteringsplan eller liknande upprättas med anledning av konsumentens avtalsbrott, rekommenderas att vad som angetts i ovanstående stycke regleras särskilt.

En fordran anses vara tvistig först när konsumenten framställer en invändning i sak som kan sägas ha rättslig relevans. Är fordringen endast delvis tvistig kan den del av fordringen som inte är tvistig, om förutsättningarna enligt 6.2 är uppfyllda, föranleda att elöverföringen avbryts.

6.4 Frånkoppling får även ske när konsumenten åsidosätter villkor i avtal beträffande den el som elnätsföretaget överför till konsumenten och åsidosättandet medför rätt för elhandelsföretaget att begära frånkoppling. Ansvaret för att rätten till frånkoppling föreligger åligger alltid den som begärt åtgärden.

Har konsumenten, efter frånkoppling som skett enligt första stycket, bytt elhandelsföretag får elnätsföretaget inte vägra konsumenten återinkoppling.

Elnätsföretaget är det företag som faktiskt kan utföra frånkoppling. Det finns dock behov för andra än elnätsföretaget att få en frånkoppling utförd. Anvisat elhandelsföretag har alltid en sådan anledning vid väsentligt avtalsbrott eftersom detta vid hävning ånyo kommer att anvisas leveransen till samma konsument. Övriga elhandelsföretag har ett sådant behov i det fall avtalet med konsumenten inte hävs vid konsumentens väsentliga avtalsbrott.

Eftersom ansvaret för att det finns en balansansvarig ligger på elhandelsföretaget och detta har en leveransplikt enligt ellagen som inte upphör på grund av att balansansvarig saknas finns ingen möjlighet att få konsumenten frånkopplad på grund av att balansansvarig saknas.

Om konsumenten bytt elhandelsföretag (gäller även byte från anvisat elhandelsföretag till ett annat elhandelsföretag) får elnätsföretaget vägra konsumenten återinkoppling bara om elnätsföretaget har egen grund för att hålla konsumenten frånkopplad (dvs. själv iakttagit bestämmelserna för frånkoppling).

Enligt ellagen får ett elhandelsföretag endast träffa avtal om försäljning med den konsument som också har elnätsavtalet för uttagspunkten. För att elnätsföretaget enligt denna bestämmelse ska kunna frånkoppla konsumentens anläggning på elhandelsföretagets begäran måste den försumlige konsumenten också vara kund till elnätsföretaget.

6.5 Återinkoppling sker först då konsumenten uppfyllt samtliga sina förpliktelser enligt avtalet samt betalat skälig ersättning för elnätsföretagets kostnader som föranletts av åtgärder för frånkoppling och återinkoppling. Återinkoppling ska även ske om den kvarstående försummelsen är obetydlig.

Att konsumenten ska ha uppfyllt samtliga sina förpliktelser innebär vid t.ex. betalningsförsummelse att inte bara fordrat kapitalbelopp utan även ränta och ersättning för kostnader ska ha betalats. Den ersättning som begärs ska vara skälig, vilket kan innebära en begränsning i fråga om beloppets storlek.

Alla kostnader som kan hänföras till åtgärder som föranletts av frånkoppling och återinkoppling ska ersättas, således även t.ex. tidsåtgång för administration, delgivningskostnader m.m.

Har konsumenten uppfyllt en del av sina förpliktelser men inte allt måste frågan om återinkoppling bedömas mot bakgrund av den kvarstående försummelsens storlek eller betydelse. Är den obetydlig kan återinkoppling inte vägras. Obetydligheten måste avgöras i det enskilda fallet mot bakgrund av huvudförsummelsens storlek. Om skäl därtill föreligger kan även en vägran att ställa säkerhet eller lämna förskott utgöra skäl till att vägra återinkoppling.

Elnätsföretagets ansvar omfattar inte konsumentens anläggning. Elnätsföretaget kan därför inte ställa krav på att anläggningen besiktigas av behörig elinstallatör innan återinkoppling sker.

7. Upplåtelse av mark, m.m.

Avseende detta kapitel se även Energiföretagen Sveriges policy för markåtkomst.

- 7.1 För utförande och bibehållande av elnätsföretagets anläggningar för överföring av el inom företagets område för nätkoncession ska konsumenten upplåta mark i erforderlig mån och lämna elnätsföretaget tillträde till berörda fastigheter. Här ingår rätt för elnätsföretaget att underhålla och reparera anläggningarna samt att fälla träd och buskar, som utgör fara eller hinder för anläggningarna. Skälig hänsyn ska därvid tas till konsumentens intressen.**

Bakgrunden till detta avtalsvillkor är behovet av att bygga ut eller bibehålla ledningsnätet till följd av elnätsföretagets lagenliga skyldighet att ansluta konsumenterna till detta. Genom bestämmelsen får elnätsföretaget en avtalsgrundad rätt till tillträde och rätt att bibehålla ledningarna på konsumentens mark. Vägrar konsumenten att upplåta mark måste frågan prövas enligt ledningsrättslagen (1973:1144). Vid den prövningen kan dessa allmänna avtalsvillkor åberopas. Se även 7.6. Bestämmelsen i 7.1 kan även användas när elnätsföretaget vill skaffa sig tillträde till berörda fastigheter för röjning, reparation m.m.

Innan elnätsföretaget utför arbete på konsumentens fastighet måste företaget inhämta konsumentens medgivande. Vägrar konsumenten detta kan elnätsföretaget med stöd av sin avtalsenliga rätt begära handräckning hos kronofogdemyndighet för tillträde till fastigheten.

- 7.2 Konsumenten ska erhålla ersättning enligt gällande författningar och praxis för skador till följd av åtgärder enligt punkten 7.1.**

Är elnätsföretagets anläggningar avsedda uteslutande för anslutning och överföring av el till konsumentens anläggning lämnas ersättning endast för tillfälliga skador.

Ersättning lämnas inte i något fall för obetydliga tillfälliga skador.

Till praxis hör bland annat framtagna normer för värdering av skogs- och åkermark.

Med tillfälliga skador avses skador som uppkommer vid arbeten på anläggningarna, som t.ex. hjulspår efter traktor eller dylikt i gräsmatta, påkörd grindstolpe m.m. Är den tillfälliga skadan endast obetydlig ersätts den inte.

- 7.3 Konsumenten får inte uppföra byggnad, ändra marknivån eller vidtaga andra åtgärder som äventyrar funktionen eller driften av elnätsföretagets anläggningar.**

- 7.4 Om konsumenten kräver flyttning eller annan ändring av elnätsföretagets anläggningar, ska elnätsföretaget medverka till detta om inte väsentligt hinder av teknisk natur föreligger. Av flyttningen eller ändringen föranledda kostnader ska betalas av konsumenten.**

- 7.5 Om elnätsföretagets anläggning inte är i funktion och inte heller i framtiden ska användas ska elnätsföretaget på egen bekostnad avlägsna anläggningen om konsumenten begär det och anläggningen innebär men för denne.**

Begreppet "men" har inte närmare prövats i praxis. Det torde dock krävas att konsumenten kan påvisa någon form av faktisk olägenhet, hinder eller liknande förhållanden.

- 7.6 Konsumenten är skyldig att på begäran teckna servitutsavtal eller medverka till att elnätsföretaget erhåller ledningsrätt för sina anläggningar samt att verka för att elnätsföretaget till säkerhet för servitutsavtal erhåller inskrivning i fastigheten.**

- 7.7 Innehar konsumenten fastighet med annan rätt än äganderätt ska vad som ovan är föreskrivet gälla i tillämpliga delar. Konsumenten ska verka för att elnätsföretaget tillförsäkras samma rättigheter som om konsumenten varit ägare till fastigheten.**

Med uttrycket "annan rätt än äganderätt" avses tomträtt, arrende eller annan nyttjanderätt.

8. Byte och anvisning av elhandelsföretag

- 8.1 Byte av elhandelsföretag ska genomföras utan särskild kostnad för konsumenten.**

Det åligger elnätsföretaget att genomföra byte av elhandelsföretag enligt anmälan från det nya elhandelsföretaget som konsumenten valt.

Elnätsföretaget är skyldigt att genomföra bytet till den dag elhandelsföretaget och konsumenten kommit överens om såvida anmälan från elhandelsföretaget skett senast 14 dagar innan bytet ska genomföras.

Om byte av elhandelsföretag och/eller balansansvarig inte skett på föreskrivet sätt kommer det tidigare elhandelsföretaget att fortsätta leveransen, respektive balansansvaret att kvarstå på den tidigare balansansvarige tills bytet kan äga rum.

Första stycket motsvarar 11 kap. 19 § ellagen och innebär ett förbud mot att ta ut en särskild avgift för att genomföra bytesprocessen.

Närmare bestämmelser för hur byte genomförs framgår av 9 och 10 kap. mätföreskrifterna.

Bestämmelsen i tredje stycket följer av att ett elhandelsföretag har rätt att få överta en elleverans 14 dagar efter anmälan enligt 8 kap. 6 § andra stycket ellagen. Detta innebär att elnätsföretaget får motsvarande skyldighet att genomföra bytet senast 14 dagar från att anmälan skett. Bestämmelsen avser det fall då en befintlig kund vill byta elhandelsföretag. Däremot gäller inte bestämmelsen vid påbörjande av elleverans, t.ex. vid inflyttning.

Byte av balansansvarig regleras enligt 8 kap. 9 § ellagen. Tidigare gällde samma tidsfrister vid byte av elhandelsföretag och balansansvarig. Numera finns två olika tidsfrister vid byte av balansansvarig beroende på om bytet sker p.g.a. byte av elhandelsföretag eller om bytet sker av andra skäl. Vid konsumentens byte av elhandelsföretag gäller tidsfristen 14 dagar. Vid byte av andra skäl gäller tidigare regler om byte vid månadsskifte.

Beträffande byte av balansansvarig gäller att om någon anmälan inte sker så medför det att den befintliga balansansvariges ansvar gentemot Svenska kraftnät fortsätter att gälla. Dessutom fortsätter elnätsföretaget att sända resultaten av beräkningar och mätningar till den befintliga balansansvarige.

Enligt 8 kap. 4 § ellagen måste ett elhandelsföretag för att få leverera el ha en balansansvarig för elleverans i konsumentens uttagpunkt. Eftersom elhandelsföretag och balansansvarig kan vara olika juridiska personer kan det uppstå situationer som då den balansansvarige på grund av avtalsbrott från elhandelsföretagets sida häver avtalet med detta eller att den balansansvarige på grund av försummelse mot Svenska kraftnät inte längre får vara balansansvarig eller försatts i konkurs eller liknande omständigheter. I 8 kap. 4 e-g §§ finns bestämmelser om återställande av balansansvar respektive anvisning av elhandelsföretag när det ej är möjligt att återställa balansansvaret.

Enligt 8 kap. 5 § ellagen måste elhandelsföretaget fortsätta leveransen tills ett korrekt byte av elhandelsföretag ägt rum, konsumenten slutar att ta ut el i uttagpunkten eller att elleveransen får avbrytas på grund av konsumentens avtalsbrott.

- 8.2 Det åligger elnätsföretaget att efter att anmälan om nytt elhandelsföretag eller ny balansansvarig inkommit underrätta anmälade elhandelsföretag om anmälan är fullständig eller ofullständig. Vid fullständig anmälan ska elnätsföretaget bekräfta**

lämnade uppgifter samt om anmälan avser nytt elhandelsföretag ange beräknad årsförbrukning i uttagspunkten. Vid ofullständig anmälan ska det av underrättelsen framgå vad som är ofullständigt/felaktigt i anmälan.

Denna bestämmelse är tänkt att spegla vad som stadgas i 10 kap. 2 och 3 §§ mätföreskrifterna. Observera dock att ett kvittensmeddelande även kan ha innebörden att anmälan från elhandelsföretaget är fullständig men att den kommer att bevakas avseende registrering av elanvändarens nätavtal. Detta betyder att elanvändaren vid tidpunkten för elhandelsföretagets anmälan inte finns registrerad på aktuell anläggning. Anmälan kommer således inte att resultera i ett byte av elhandelsföretag eller balansansvarig om sådan registrering ej sker. För komplett information om innehåll i underrättelsen, se 10 kap. 2 § mätföreskrifterna.

Bestämmelsen har tagits in i dessa villkor med anledning av införandet av ersättningsbestämmelsen i 2.17.

8.3 Om en konsument saknar avtal om elleverans med ett elhandelsföretag är elnätsföretaget enligt lag skyldigt att anvisa konsumenten ett sådant (anvisat elhandelsföretag).

Elnätsföretaget ska utan dröjsmål underrätta konsumenten om vilket elhandelsföretag som anvisats och om konsumentens möjlighet att byta elhandelsföretag.

Bestämmelsen återger regeln i 8 kap. 8 § ellagen.

I vissa fall kan konsumenten ha ett avtal med elnätsföretaget, utan att ha hunnit skaffa sig ett avtal med ett elhandelsföretag. Detta kan t.ex. inträffa vid ny- och återanslutning eller återinkoppling av en anläggning, samt vid nyinflyttning. I dessa situationer kan konsumenten komma att sakna elhandelsföretag som kan utpekas som leveranspliktigt. För att elnätsföretaget ska kunna fullgöra sin anvisningsskyldighet måste det i förväg ha träffat avtal med ett eller flera elhandelsföretag som åtar sig att leverera el till konsumenter som saknar avtal med ett elhandelsföretag.

Notera att det föreligger anvisningsskyldighet även i de fall konsumentens elhandelsföretag saknar balansansvarig och inte förmår skaffa någon ny balansansvarig enligt gällande regelverk (se ellagen 8 kap. 4 c-g §§).

För elnätsföretagets underrättelse till konsumenten om anvisning finns ett hjälpmedel i form av ett standardbrev som utarbetats av Energiföretagen Sverige. Observera att även innebörden av en anvisning ska beskrivas i underrättelsen.

Vad som avses med begreppet "utan dröjsmål" har prövats av Energimarknadsinspektionen. Myndigheten kom fram till att underrättelsen i princip ska skickas direkt när konsumenten får en anvisad elhandlare och om konsumenten inte underrättats inom en vecka, 7 dagar, ansågs det under inga omständigheter vara utan dröjsmål.

8.4 Lämnar elnätsföretaget en anvisning enligt punkten 8.3 till konsumenten ska elnätsföretaget samtidigt underrätta det anvisade elhandelsföretaget om detta.

Bestämmelsen gör konsumenten uppmärksam på att elnätsföretaget underrättar det anvisade elhandelsföretaget om att en anvisning skett.

Notera att reglerna i 8 kap. 4 c-g §§ i ellagen, i fråga om anvisning vid avsaknad av balansansvarig, också ställer krav på informationsåtgärder.

9. Giltighet, ändringar och tillägg

9.1 Avtalet gäller tills vidare.

Om inte annat avtalats upphör avtalet senast en månad efter uppsägning från konsumenten. Konsumenten har rätt att antingen muntligen eller skriftligen säga upp avtalet.

Konsumenten ska snarast efter uppsägningen få en skriftlig bekräftelse från elnätsföretaget.

En uppsägning av avtalet innebär normalt inte att anslutningen till nätet upphör. Det vanligaste är att konsumenten ska flytta och därför inte behöver överföring av el längre. Om även anslutningen ska upphöra bör särskild överenskommelse om detta träffas. I konsumentförhållande har det ansetts oskäligt att uppsägning enbart ska kunna ske skriftligen, se avgörande av Marknadsdomstolen 2002:23. I villkoren har därför införts en möjlighet för konsumenten att säga upp avtalet muntligen.

I andra stycket har införts en bestämmelse att konsumenten alltid ska få en skriftlig bekräftelse att uppsägning skett. Anledningen är att minimera risken för felaktig uppsägning.

9.2 Om inte annat avtalats får elnätsföretaget ändra sina priser. Vid sådana prisändringar ska elnätsföretaget underrätta konsumenten om ändringarna. Sådan underrättelse ska ske minst 15 dagar före ikraftträdandet, antingen genom ett särskilt meddelande till konsumenten eller genom annonsering i dagspressen och information på elnätsföretagets webbplats. Med dagspress avses den dagstidning som har störst spridning i den kommun där överföringen sker.

Prisändringar till följd av ändrade särskilda skatter eller av staten beslutade avgifter får ske och kan genomföras utan föregående underrättelse.

Av efterföljande faktura ska tydligt framgå när prisändring skett samt dennas storlek.

Mot bakgrund av att avtalet om anslutning och överföring i princip inte kan sägas upp av elnätsföretaget, t.ex. för prisändring, och eftersom lika priser gäller för samtliga kunder inom samma kundkategori inom nätkoncessionsområdet har elnätsföretaget givits en rätt att ändra priserna. Bestämmelsen utgör minimiregler för informationen. För de fall där prisändringen kan förutses i god tid före ikraftträdandet är det lämpligt att informationen lämnas på fakturan. I övriga fall ska avisering ske både i dagspress och på elnätsföretagets webbplats minst 15 dagar före ikraftträdandet. Syftet med användningen av uttrycket dagspress är att finna den eller de dagliga tidningar som har störst spridning där kunderna finns. Är det inte uppenbart vilken tidning som har störst spridning kan uppgifter om detta inhämtas från TS – Tidningsstatistik AB (TS-upplaga). Finns det två ungefär lika stora tidningar är det lämpligt att annonsering sker i båda. Tiden för prisändringen ska tydligt framgå av nästa faktura. Av fakturan ska konsumenten kunna utläsa när prisändringen trädde i kraft samt på vilket sätt priset förändrats. Det är därmed tillräckligt att de olika priserna anges, t.ex. det gamla respektive det nya priset. Någon skillnad i totalt belopp behöver inte framgå.

Det är nödvändigt att elnätsföretaget kan ändra sina priser om nättjänsterna belastas med nya eller ändrade skatter eller avgifter. Sådana ändringar kan med stöd av denna punkt ske utan föregående avisering. Däremot ska även dessa prisändringar framgå av efterföljande faktura.

- 9.3 Vid prisändring tillämpas det nya priset med utgångspunkt antingen från insamlat mätvärde, om insamlingen sker inom skälig tid från ändringstidpunkten, eller från en på skälig grund uppskattad mätarställning.**

Utgångspunkten är att använda insamlat mätvärde som grund för det nya priset. Uppskattning torde endast komma ifråga i undantagsfall, exempelvis om det saknas insamlat mätvärde för perioden ca en vecka före och efter prisändringsdatumet.

10. Information, vägledning och tvistlösning

- 10.1 Elnätsföretaget ska lämna tydlig information på sin webbplats om**

- konsumentens rättigheter,
 - hur konsumenten ska gå till väga för att lämna klagomål,
 - vilka organ konsumenten kan vända sig till för information eller tvistlösning, samt
 - oberoende användarrådgivning, där konsumenterna kan få råd om tillgängliga energieffektivitetsåtgärder och jämförelseprofiler.
- På konsumentens begäran ska informationen lämnas på annat sätt.

Elnätsföretaget ska på eller i samband med fakturan hänvisa till att information enligt första stycket finns på elnätsföretagets webbplats och att den på begäran tillhandahålls på annat sätt.

Den information det är fråga om är dels en allmän information om konsumentens rättigheter enligt 11 kap. ellagen, dels information om hur elnätsföretaget har inrättat sin klagomålshantering. Information ska också finnas om den kontaktpunkt som regeringen utsett, dvs Konsumenternas energimarknadsbyrå, samt vilka möjligheter som finns för en konsument att vända sig till Allmänna reklamationsnämnden och Energimarknadsinspektionen, se även 10.2-10.3. Av fjärde strecksatsen framgår att information ska lämnas om oberoende användarrådgivning. Sådan användarrådgivning kan erhållas av exempelvis Statens energimyndighet eller kommunala energi- och klimatrådgivare.

- 10.2 För information och vägledning kan konsumenten vända sig till Konsumenternas energimarknadsbyrå eller till konsumentvägledare.**
- 10.3 Tvist avseende giltighet, tolkning och tillämpning av dessa avtalsvillkor ska i första hand avgöras genom förhandlingar mellan parterna. Om sådana förhandlingar inte leder till att tvisten avgörs kan tvisten på konsumentens begäran prövas av Allmänna reklamationsnämnden. Tvisten kan även prövas av allmän domstol eller annan, enligt författning, behörig instans.**
- 10.4 Om prövning av tvist sker i någon av de ovan nämnda instanserna får indrivning av den skuld som tvisten gäller inte ske förrän tvisten är slutligt avgjord.**
- 10.5 Energimarknadsinspektionen är tillsynsmyndighet enligt ellagen och utövar bl.a tillsyn över elnätsföretagens nättariffer för överföring av el, att överföring av el är av god kvalitet samt efterlevnad av bestämmelserna i 11 kap. 13-21 §§ ellagen. Vidare kan villkor och pris för anslutning prövas av Energimarknadsinspektionen.**